ROMÂNII

ORIGINEA, TRECUTUL, SACRIFICIILE ȘI DREPTURILE LOR

DE

Mareșal I. ANTONESCU

I

Studiul este dedicat tuturor, acelora foarte mulți, care nu ne cunosc.

Editura MOLDOVA

La tipărirea ediţiei actuale s-a folosit ediţia din 1919, Bucureşti.

Argumentul actualei ediţii este semnat de istoricul V.F. Dobrinescu.

MAREŞAL ION ANTONESCU

ROMÂNII

Coperta: Aurel Ştefanachi ISBN 973 – 9032 – 05 – 2

ROMÂNII

ORIGINEA, TRECUTUL, SACRIFICIILE

şi

DREPTURILE LOR

DE

Mareşal I. ANTOINESCU

Ediţia a II-a

Editura MOLDOVA IAŞI 1991

O FOARTE SUMARĂ ŞI RAPIDĂ EXAMINARE A DREPTURILOR ÎN ÈAZA CĂRORA ROMÂNIA VA TREBUI SĂ IASĂ DE LA CONFERINŢA DE PACE CU GRANIŢELE PENTRU CARE A SÂNGERAT ŞI LA CARE ASPIRA NEÎNTRERUPT MAI BINE DE 10 SECOLE.

ARGUMENT

Ideea autodeterminării naţionale, profund ancorată în conştiinţa juridică a naţiunii române, avea să-şi producă efectele la finele primei mari conflagraţii a secolului. Construcţia de stat în direcţie burghezo-naţională nu se împlinise şi, drept urmare, realizarea statului naţional unitar – mai multe teritorii româneşti se aflau sub dominaţie străină – devenea o condiţie sine qua non *a progresului general a societăţii româneşti. În acelaşi timp, eforturile spre unitate deplină ale Românilor se încadrau în mişcările naţionale din Europa – est-centrală şi de sud care aveau să transforme, la sfârşitul lui 1918, istoria bătrânului continent, ele dovedindu-se progresiste, drepte, civilizatoare*[1]

Dorinţa sinceră a poporului român a fost de a nu-şi realiza statul naţional unitar pe calea războiului. Această poziţie a fost exprimată de mulţi oameni politici, inclusiv I.I.C. Brătianu[2]

ceea ce nu înseamnă însă că România nu trebuia să beneficieze de şansele oferite de conjunctura internaţională. Relevând acest fapt, şeful guvernului de la Bucureşti spunea: *„Într-o viitoare ca aceea a actualului război, în care harta lumii se preface, o ţară ca a noastră, o ţară cu* aspiraţiuni naţionale, *nu poate să rămână neutră până la capăt, fără să-şi compromită definitiv viitorulu. Prin urmare, continua primul ministru, „se impune să ieşim din neutralitate dar, pe de altă parte, având drept ideal* unitatea naţională, *suntem datori să urmărim realizarea lui, căci nu se ştie dacă în decursul veacurilor vom găsi*

1 G. I. Brătianu, Origines et formation de VUnité Roumaine, Bucharest, 1943, p. 325.

2 Gh. Nicolae Cazan, Şerban Rădulescu-Zoner, România şi Tripla Alianţă, Bucureşti, 1979.

vreun prilej atât de prielnic ca cel de azi. Iată de ce nu putem să mergem decât alături de Aliaţi şi în contra Puterilor Centrale”[3]

Preocuparea esenţială ce a dominat guvernul de la Bucureşti, în anii 1914 – 1916, a fost de a nu antrena prematur România în marea conflagraţie, sacrificându-i viitorul naţional, de unde şi imperativul alianţei, în final, cu Antanta. Din multitudinea de fapte ne oprim la un interviu apărut în „Journal de Genève”, la 1 iunie 1915, în care conducătorul guvernului român de atunci sublinia: „România nu cere, de fapt, decât o restitutio in integrum, *ea nu are ambiţia unor cuceriri aiurea. România se ridică doar pentru a elibera pe fraţii săi care dintotdeauna au fost uniţi cu ea prin cele mai strânse legături* O. *Pentru pacea viitoare a Europei, pentru stabilirea noii ordini este necesar, deci, ca principiul naţionalităţilor să triumfe pentru toate statele europene interesate, deci şi pentru România. O Românie reunind la sân pe toţi fiii săi pe care vicisitudinile timpurilor i-au răpit, o Românie puternică va fi o garantă a păcii şi înţelegerii în Orient*”[4]

Acest interviu este revelator pentru modul cum diplomaţia românească vedea viitorul european: noua ordine politico-teritorială, care urma să succedeze războiul, nu se putea instaura fără victoria principiului naţionalităţilor.

Înclinând, încă de la începutul conflictului, pentru alianţa cu Antanta, care recunoştea dezideratele unităţii naţional-statale, România a iniţiat, în primăvara anului 1915, negocieri secrete cu Rusia, Franţa şi Anglia. DijDlomaţia Bucureştilor a urmărit câştigarea a trei lucruri esenţiale: 1) recunoaşterea dreptului la desăvârşirea unităţii naţional-statale; 2) intrarea în conflagraţie la momentul dorit de oamenii politici români; 3) tratarea, pe picior de egalitate, la viitorul forum al păcii. După opinia şefidui guvernului de la Bucureşti, intrarea României în primul război mondial era subordonată unui singur scop: eliberarea Transilvaniei, Bucovinei şi a Banatului. Sesizând această poziţie, Saint Aviaire, ministrul Franţei în capitala României, scria Quai d’Orsay-ului că: „Voinţa lui Brătianu este de a da războiului un caracter naţional *şi de a-şi ralia unanimitatea opiniei publiceu* 5. *Într-un mod asemănător se pronunţa Sir George Barclay, ministrul Angliei, şi ataşatul militar, colonelul Cristopher Birdward Thomson*[5]

6

3 I. G. Duca, Amintiri politice, I, München, 1981, p. 274.

4 M. Muşat, I. Ardeleanu, De la statul geto-dac la statul român unitar, Bucureşti, 1983, p. 478.

5 V. F. Dobrinescu, 1. I. C. Brӑtianu, le diplomate, in AIIAI, XXJVI, 1987, p. 45 - 57.

6 Arhivele Statului Bucureşti, fond Microfilme Franţa, Rola 102,

Primul, în urma deselor contacte diplomatice, constata că Brătianu, în negocierile cu Antanta, este de bună credinţă, iar cererile sale sunt necesităţi naţionale[7]

Tratativele cu Antanta, îngreunate de atitudinea Rusiei ţariste şi, uneori, a Angliei[8]
*au relevat capacitatea oamenilor politici români de a apăra şi urmări cu tenacitate realizarea statului naţional unitar. Aceştia, pronunţând\i se pentru angajarea ţării, care nu era decât războiul reîntregirii neamului, nu puteau să nu pretindă garanţii pe care un stat mic, cu o dureroasă experienţă istorică, avea dreptul să le ceară. Respingând oportunismul în jdolitică, 1.1. C. Brătianu declara, la 8 august 1916, că-acesta „*e *de multe ori un mijloc. Peste oscilaţiile unei politici oportuniste trebuie să fie însă ceva mai înalt, mai nobil, trebuie un scop, un ideal. Nu ştim cum se va desfăşurat războiul, putem să fim învingători, putem avea soarta Serbiei, dar vom fi confirmat, în mod imprescriptibil, drepturile noastre asupra pământului nostru"*[9]
Diplomaţia Bucureştilor, ţinând cont de tradiţia de intransigenţă a generaţiei precedente, privea problemele mari ale ţării sub specie acternităţis, *dincolo de grijile şi de nevoile imediate. Ea ridica, deasupra împrejurărilor trecătoare, o directivă politică la înălţimea unui principiu constant în conducerea statului naţional*[10]

Prin convenţia din august 1916, acţiunea militară a României trebuia să facă parte dintr-un ansamblu de operaţiuni bine coordonate în timp şi în spaţiu. A doua zi, chiar, România a rămas, sub raport militar, complet izolată şi nesusţinută. Conducătorii de la Bucureşti, între care şi I.L.C. Brătianu, nu ignoraseră deloc ipoteza ca Aliaţii să nu-şi onoreze integral angajamentele[11]
Temerile premierului român s-au dovedit, din nefericire, întemeiate.
Cei doi ani de negocieri au evidenţiat controversele între Aliaţi în ce priveşte destinul României. Foreign Office-ul credea că o Românie întregită va opri penetraţia rusă spre Balcani. Pentru Quai d'Orsay, România putea fi un obstacol în calea expansiunii germane. În ce priveşte Italia, aceasta opina că România ar putea fi un aliat

---

c. 70.
7 Marthe Lucie (Lahovary) Bibesco Le destin de Lord Thomson of Cardington suivi de Smaranda, Paris, 1932, p. 82.
8 BCS, fond AI, St. Georges, Arh. N. Filodor, CCCXXCVI-8
9 l ü Ibidem.
10 N. Bănescu, I. I. C. Brătianu, Craiova, 1931, p. 150 - 151.
11 G. I. Brătianu, Intransigenţă şi tranzacţie în politica externă a României, Bucureşti, 1932, p. 14.

împotriva slavilor, meniţi să devină o forţă după înfrângerea Austro-Ungariei. Diplomaţia ţaristă vedea în România o ţară îndepărtată de orbita economică a Germaniei, capabilă să uşureze drumul Petersburgului spre Balcani şi mai departe. Mai presus de toate aceste considerente de oportunitate politică, Antanta recunoştea dreptul românilor la unitatea lor de stat deplină, care nu se putea realiza decât prin destrămarea monarhiei austro-ungare. Cât priveşte activitatea diplomatică a lui I.I.C. Brătianu, din anii 1914 – 19Ïë, ea a fost subsumată împlinirii unui ideal drag tuturor românilor: desăvârşirea unităţii naţional statale. *Tenace, intransigent şi chibzuit, I.I.C. Brătianu, continuator al tradiţiilor progresiste ale diplomaţiei române modeme, a dominat, prin clarviziune şi patriotism, pleiada oamenilor politici care au contribuit la făurirea României Mari.*

Acţiunea militară a României şi înfrângerea care au urmat au dezamăgit Antanta şi au creat noi probleme militare şi diplomatice cu repercusiuni asupra situaţiei interne din cele trei mari puteri: Rusia, Franţa şi Anglia.

Reproşurile diplomaţiei Bucureştilor adresate Aliaţilor că nu au acordat ajutorul promis, în special de la Rusia şi „armata de est" franco-engleză de la Salonic, erau justificate[12]

[13]

Din cauza apropierii geografice, ponderea în ajutorarea României a căzut pe umerii Rusiei, dar înaltul Comandament ţarist a trimis un ajutor când înfrângerea acesteia devenise inevitabilă. Înfrângerea României a stârnit indignare la Petrograd deoarece aceasta zădărnicea planurile Rusiei de a-şi atinge principalul obiectiv în război – obţinerea controlului asupra Dardanelelor.

Problemele româneşti au preocupat, în anul 1917, cercurile diplomatice ale Antantei. În Anglia, prin paginile semnate de R. Seton Watson şi H.W. Steed, mai ales în „The New Europe", „Review of Reviews" şi „Times", sau prin activitatea, „Societăţii anglo-române" – creată în august 1917.14 *– ea avea în componenţă oficiali de la Foreign Office şi Camera Copiunelor – opinia publică engleză a cunoscut şi îmbrăţişat revendicările naţionale ale românilor. Concomitent, Cabinetul de la Iaşi a trimis misiuni de informare şi propagandă şi în alte state membre ale Antantei; Franţa*[14]

[15]

lâtflia10 *şi S.U.A., care au avut rolul de a prezenta opiniei*

---

12 România şi Conferinţa de Pace de la Paris (1918 - 1920). Triumful principiului naţionalităţilor, Cluj-Napoca, 1983.

13 „The New Europe", no. 41, 4 October 1917, p. 288.

14 BCS, fond AJp St. Georges, Arh. Take Ionescu, XCVHI-8-4 f. 104 - 105.

15 Idem, Arh. Simion Mândrescu, P V dosarele 1 - 5, 9 - 15.

publice şi oficialităţilor din aceste ţări revendicările naţionale ale României, caracterul drept al participării ei la prima conflagraţie a secolului. Dezideratele naţionale româneşti clu stat şi în centrul preocupărilor unei misiuni diplomatice britanice, conduse de secretarul de stat A. Balfour, care s-a deplasat în S.U.A.[16]

În anul 1918, românii, aflaţi sub dominaţie străină din Basarabia, Bucovina şi Transilvania, prin adunări plebiscitare, s-au pronunţat, conform principiului autodeterminării popoarelor, pentru Unirea cu România. Ideea autodeterminării naţionale şi-a produs efectele, ea ptinând bazele juridice indestructibile ale noului stat român unitar m. Acesta este sensul istoric şi caracterul de drept public al Adunărilor naţionale din provinciile aflate până atunci sub dominaţie străină (*Sfatul Ţării de la Chişinău, Consiliul Naţional al Bucovinei de la Cernăuţi şi Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia*) *de a fi concretizat viaţa colectivă, considerată în drept ca un fundament al principiului naţionalităţilor, cu aspiraţiile sale la desăvârşirea Unităţii Naţionale. La terminarea primului război mondial, România era* de fapt şi de drept *stat naţional unitar constituit din teritoriile locuite dintotdeauna de români.*

Aliaţii au acordat o atenţie deosebită problemeor organizării păcii europene. Cu aceste chestiuni s-a ocupat Departamentul de Informaţii Politice al Foreign Office-ului, condus de Sir Willianf Tyrrell, cunoscuta comisie americană Inquiry şi Comité des Études, coordonat de A. Tardieu[17]

Experţii prezenţi în aceste comisii au considerat fundamentale două principii ale dreptului internaţional, cel etnic şi cel al autodeterminării naţionale, în analizele referitoare la problemele teritoriale româneşti[18]

Comisia americană a apelat, la întocmirea studiilor sale, la reputatul geograf frângez E. de Marianne n.

La 1 februarie 1919/ I.I.C. Brătianu prezenta memoriul România în faţa Conferinţei de Pace. Revendicările sale teritoriale. *Declarând că vorbeşte „în numele dreptului la unitate naţională a României", Brătianu a cerut pentru ţara sa frontiere care să-i asigure libertatea existenţei ei, administrativă, politică şi economică, precum şi*

16 Arh. M. Ap. N. fond 950, dosar 4, vol. II, Poziţia 8, 1920.

17 S. D. Spector, România at the Paris Peace Conference. A Study of the Diplomacy of loan I. C. Brătianu, New York, 1962, p. 100.

18 Erik D. Goldstein, New Diplomacy and the New Europe at the Paris Peace Conference of 1919 A.W.A. Leeper Papers, in „East European Quaterly", XXI,. 1988, p. 393-400.

dezvoltarea în sensul conştiinţei naţionale[19]
[20]

Din comisia pentru studierea chestiunilor teritoriale referitoare la România au făcut parte: *C. Day, Ch. Seymour* (*S.U.A.*), *E. Crowe, A.W.A. Leeper* (*Anglia*), *A. Tardieu J. Laroche* (*Franţa*), *G. De Martino şi L. Vanuttelli-Rey* (*Italia*).

În textul tratatului de la St. Germain, România nu figura decât pentru a-şi vedea impuse condiţii care îi jigneau independenţa politică şi îi compromiteau grav libertatea economică[21]

La 31 mai 1919, I.I.C. Brătianu sublinia că încheierea păcii cu Austria nu lăsa nicio îndoială asupra unirii Bucovinei cu România şi a făcut unele propuneri vizând modificarea a doua clauze. Faţă de atitudinea negativă a *conferinţei în problema tratatului cu Austria, I.I.C. Brătianu a decis să plece la Paris, apreciind că România „este un stat suveran, căruia nimeni nu i-a contestat independenţa"*[22]

În urma unor noi presiuni ale Aliaţilor[23]
[24]

guvernul român a decis, la 9 decembrie 1919, să semneze înotatul de la St. Germain, reglementările financiare şi tratatul cu Bulgaria25. Datorită eforturilor diplomaţiei Bucureştilor fusese înlăturat preambulul, ca şi articolele 10 şi 11 din tratatul minorităţilor[25]

Una din cele mai discutate „probleme la Paris a fost aceea a încheierii tratatului de pace cu Ungaria. După instaurarea Republicii Ungare a Sfaturilor, noile autorităţi, în pofida prevederilor armistiţiului de th *Belgrad, au întărit armata, au decretat mobilizarea şi au atacat în două rânduri România*[26]
[27]

---

19 Desăvîrşirea unităţii naţional statale a poporului român. Recunoaşterea ei internaţională. Documente interne şi externe august 1918 - iunie 1919, III, Bucureşti, 1986, p. 195 - 196.

20 Arh. M.A.E., fond 71, Conf. Păcii, 1919, dosar 222, f. 89

21 Idem, dosar 57, f. 67.

22 V. F. Dobrinescu, Relaţii..., p. 45 - 46.

23 D B F P, First Series, I, 1919, p. 28.

24 2 8 îbidem, p. 480 - 481.

25 Ibidem, p. 562, F RUS, 1, 1919, p. 28.

26 Arh. M.Ap.N., fond 3831, dosar f. n., 1919, f. 16.

27 y F. Dobrinescu, La reconnayssance internationale de VVnion de la Transylvanie avec la Roumanie, în R R H, 1 - 2, 1987, p. 3 - 15

În timp ce puterile Antantei pregăteau intervenţia contra Republicii Ungare a Sfaturilor, trupele maghiare au întreprins la 20 iulie 1919 primul atac asupra armatelor române situate la est de Tisa20. Guvernul de la Budapesta a refuzat să recunoască dreptul poporului român din Transilvania la autodeterminare şi a declarat că se află în stare de război cu toate statele vecine de la care are ceva de revendicat". În acest scop, ca urmare a unei vizite a lui Rakovski la Budapesta şi a unui schimb de telegrame între Rusia Sovietică şi Republica Sfaturilor, Statul Major al Armatei Roşii Ucrainene a preconizat operaţii ofensive pe două direcţii. Prima armată sovietică trebuia să dea lovitura prin Bucovina, pentru a contacta trupele roşii ungare, iar a doua, împreună cu voluntarii internaţionali, urma să înceapă ofensiva pentru ruperea poziţiilor forţelor româneşti din zona Basarabiei. A fost interceptată o telegramă schimbată între K un *şi Lenin care conţinea un* modus vivendi *ungaro-sovietic referitor la România*[28]

După părăsirea Conferinţei Păcii de către I.I.C. Brătianu, a revenit lui Al. Vaţda Voievod misiunea de a continua discuţiile în legătură cu semnarea tratatului cu Ungaria. Acesta s-a deplasat la începutul anului 1920, mai întâi la Paris, apoi la/Londra, unde a participat, între 26 februarie şi 3 martie, la Conferinţa Puterilor Aliate[29]

Câteva zile mai târziu, conferinţa miniştrilor de externe şi a ambasadorilor, prezidată de Lordul Curzon, a decis că proiectul de tratat cu Ungaria rămânea definitiv în ceea ce priveşte/clauzele teritoriale, militare, financiare şi de tranzit. La 4 iunie 1920, se semna trăiatul de la Trianon prin care forumul păcii recunoştea Unirea. Transilvaniei cu România. Astfel, actul de autodeterminare I se la 1 decembrie 1918 s-a impus opiniei publice internaţionale şi reprezentanţilor Puterilor Aliate şi Asociate ca un drept istoric inalienabil al naţiunii rommâne. „Tratatul de la Trianon, aprecia N. Titulescu, apare tuturor românilor şi, îndeosebi, celor din Ardeal, ca o consfinţire a unei ordini de drept mult mai redusă decât aéeea pe care veacuri de convieţuire şi suferinţe comune au săpat-o în conştiinţa istorică (...) *Această reacţie instinctivă constituie cel mai frumos omagiu adus conferijiţei păcii şi cea mai strălucită mărturie a permanenţei operei ei"*[30]

Un tratat cu deosebite semnificaţii pentru istoria raporturilor internaţionale a fost acela al Basarabiei. Discuţiile în legătură cu acest tratat s-au purtat, mai întâi, la 1 şi 2 iulie, când A. Tardieu a dat citire

28 DBFP, First Series, III, 1919, p. 4 - 11.
29 Arh. M.A.E., fond 71, Cont P„cii, 1919, dosar 227, f, 285.
30 DBFP, First Series, III, 1919, p. 7, 10.

raportului Comitetului pentru probleme teritoriale[31]

„Comitetul, se scria în document, după ce a luat în consideraţie aspiraţiile generale ale populaţiei în Basarabia şi caracterul moldovenesc al acelei regiuni din punct de vedere geografic şi etnic ca şi argumentele istorice şi economice, se pronunţă în favoarea alăturării Basarabiei la România”[32]

I.I.C. Brătianu, în cuvântul său, a subliniat că „1918 a exprimat voinţa naţiunii române” într-un mod asemănător pronunţându-se consiliile şi în Polonia, Cehoslovacia şi în alte părţi.

După elaborarea şi semnarea tratatelor de pace, în vara anului 1920, corpurile legiuitoare de la Bucureşti au dat, din punct de vedere al statului român, consacrarea juridică a sistemului tratatelor de pace de la Paris care a stat la baza raporturilor internaţionale din perioada interbelică. Validându-le, Parlamentul României a dovedit înţelegerea unui adevăr incontestabil: acela că, în pofida imperfecţiunilor cuprinse, tratatele condiţionau însăşi pacea mondială, orice revizuire a clauzelor lor fundamentale, făcută fără învoirea tuturor semnatarilor, îy, semnând angajarea celeilalte alternative care era – şi a fost – războiul[33]

Ultimul act care consemna încheierea sistemului tratatelor de pace de la finele primului război mondial s-a consumat la Lausanne în 1923. Convenţia de la Lausanne anula tratatul de la Sèvres, şi acolo delegaţia Bucureştilor a urmărit ca în hotărârile finale „să fie perfect întărite interesele româneşti”[34]

Realizarea Marii Uniri din 1918 nu a fosbţ desigur, opera unui singur om şi nici a unei singure generaţii. Năzuinţa fierbinte a poporului român s-a înfăptuit prin dreptatea istorică şi prin ceea ce veacurile au adunat ca părere de voinţă a tuturor generaţiilor[35]

Dar, declanşarea unor acţiuni, care au precedat realizarea idealzdui secular, ca şi deciziile privind politica României în anii primului război mondial, au aparţinut acelei generaţii, în rândul căreia s-au impus o serie de personalităţi precum: I.L.C. Brătianu, Take Ionescu, Nicolae Titulescu, Nicolae Iorga, 1. Gh. Duca, Iuliu Maniu, Al. *Vaida Voievod, Ion Pelivan şi alţii.*

---

31 N. Titulescu, Discursuri, Bucureşti, 1967, p. 407.

32 Library of Congress, Washington D.C., Manuscript Division, Lei and Harrison Papers, Box no. 97.

33 I. Bitoleanu, Actul ratificării tratatelor de pace în corpurile legiuitoare ale României - 1920, înR.d.I., 1, 1986, p. 44 - 62.

34 V. F. Dobrinescu, Relaţii..., p. 69 - 70.

35 Ştefan Pascu, Făurirea statului naţional unitar român. Bucureşti, 1 - 2, 1983.

*România a pierdut, de la 1916 la 1918, aproape 10 la sută din populaţia ei. Contribuţia militară a ţării la marea victorie aliată din 1918 a fost considerabilă. Numărul celor mobilizaţi a fost de 1.234.000, ceea ce reprezenta 15 la sută din totalul populaţiei şi 30 la sută din cea bărbătească. Acesta a fost unul din cele mai ridicate procente de mobilizare ale tuturor statelor combatante, ceea ce reflectă efortul remarcabil al poporului român la prima conflagraţie mondială a secolului. Pentru a participa la război, România o contractat împrumuturi de peste 2,5 miliarde lei aur, totalul datoriei publice, atât internă cât şi externă, ridicându-se la 72.643.191.077 lei aur*O.*

În urma participării la prima conflagraţie mondială a secolului şi a exprimării libere, conform principiului autodeterminării naţionale, a românilor aflaţi sub dominaţie străină, visul de secole al acestora de a trăi în frontierele unui singur |Stat a devenit realitate. Tratatele de pace, semnate în îmi 1919 – 1923, aduceau recunoaşterea internaţională a făuririi statului naţional unitar român.

Lucrarea pe care o retipărim acum a apărut în anul 1919. Este o pledoarie pro domo a *U. col. Ion Antonescu în apărarea drepturilor teritoriale ale României la forumul păcii de la Paris care îşi începea lucrările în ianuarie 1919. Autorul, ofiţer de carieră, jucase un rol important în anii primului război mondial ca şef al Biroului Operaţii al Marelui Stat Major", calitate care nu a scăjoat atenţiei şi preţuirii contemporanilor. Însuşi regele Ferdinand I, în vara anului 1919, atunci când îl decora cu Ordinul Mânai Viteazul clasa a III-a, va declara: „Antonescu, nimeni altul nu poate şti mai bine decât regele tău marile servicii pe care le-ai adus ţării în acest război. Ai fost nedreptăţit până acum nerecunoscându-ţi-se aceste merite în mod public"*[36]

Sinteză bine întocmită şi scrisă cu talent şi discernământ, lucrarea lui Ion Antonescu relevă şi intransigenţa militarului în ce priveşte recunoaşterea, prin tratatele internaţionale care urmau să se încheie, a drepturilor imprescriptibile ale României. Parcurgând lucrarea ai senzaţia unei apropieri frapante, a unei identităţi, între atitudinea „ctitorului cel mai de seamă al Formăniei Mari" – I.I.C. Brătianu – şi Ion Antonescu, amândoi născuţi pe aceleaşi meleaguri, ale Argeşului.

Într-o epocă în care numeroase momente ale istoriei naţionale au fost falsificate cu intenţie sau fără, lucrarea întocmită de ofiţerul român ne ajută să înţelegem mai bine sacrificiile soldatului român în Marele Război care a coincis cu întregirea istorică din 1918. Este ştiut că şi alţi ofiţeri români – amintim pe colonelul Toma Dumitrescu – au

---

36 Gh. Magherescu, Antonescu-purtătorul decoraţiei de pe pieptul regelui în voi. Istorie interzisă de Gh. Buzatu, Craiova, Editura Curierul Dolj an, 1990, p. 51 - 52.

colaborat la alcătuirea materialeleor documentare pentru apărarea drepturilor naţionale ale României la Conferinţa de Pace de la Paris.

Ion Antonescu a jucat un rol important în 1919, atunci când se negocia tratatul de la Trianon, care avea să ratifice Decizia de la Alba Iulia «Unirii Transilvaniei cu România[37]

9 şi a reprezentat ţara la reuniuni diplomatice şi militare[38]

A fost ataşat militar la Paris, Bruxelles şi Londra, în ultima capitală conlucrând cu marele diplomat Nicolae Titulescu care i-a dat mandat să-l reprezinte, în unele momente, la Geneva 4 r!

Revenit în ţară, în 1926, va ocupa diferite funcţii militare, dintre care cele mai importante au fost acelea de şef al Marelui Stat Major şi ministru ai Apărării Naţionale în guvernul Gog a – Cuza. În 1940, aflat în conflict deschis cu regele Carol al II-lea, Ion Antonescu a trăit drama mutilării teritoriale a ţării sale pentru împlinirea căreia luptase atât de mult în anii 1916 – 1919. L-a acuzat pe rege că a cedat fără rezistenţă Basarabia şi Nordul Bucovinei. Încredinţându-i puterea, Carol al II-lea i-a spus: *„Nu se poate, Antonescu, să nu primeşti puterea, Tu eşti patriot. Nimănui altuia nu pot să-i încredinţez ţara în astfel de momente* decât *ţie. Te-am considerat totdeauna ultima mea rezervă. Timpul tău a sosită. Şi, într-adevăr, timpul lui sosise*![39]

e

Restituirea cărţii lui Ion Antonescu cititorului roman reprezintă un act de justiţie faţă de cel care a jucat un rol atât de important în istoria României din anii ’40. Ea ne relevă un aspect mai puţin cunoscut al comple-i xei personalităţi care a fost Ion Antonescu, prin rolul avut în anii primului război mondial, istoria situându-l alături de cei care au făurit România Mare. Din aceste motive, iniţiativa Casei Editoriale Moldova din Iaşi ne apare ca oportună şi nu putem decât să o felicităm.

Noi nu am intervenit în textul autorului, doar l-am adus la regulile ortografice contemporane.

V.F. Dobrinescu

LUCRAREA CUPRINDE

A. Generalităţi.

B. Argumente istorice:

1.1. Generalităţi.
2. Epoca antemergătoare

37 4 ;j War Museum, London, War Diary, It. col. R. B. Goodden, 1920, p. 24.

38 Hoover Archives, N. Petrescu Comnen Papers, Box no. 10 - scrisoare din 15 septembrie 1924.

39 Gh. Buzatu, op. cit., p. 8L

	romanilor. 3. Epoca romană. 4. Epoca invaziei barbarilor. 5. Epoca primelor consolidări politice. 6. Epoca supremaţiei turceşti. Constituirea României mici. 7. Ultimul sacrificiu. România, Mare.
C. Argumente etnografice: >	1. Statistica generală a populaţiei cuprinse în frontierele României Mari. 2. Statistica populaţiei din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş cu o notă explicativă. Datele sunt acelea ale L statisticii ungureşti. 3. Date statistice asupra Dobrogei şi Cadrilaterului cu o expunere istorică şi o notă etnografică explicativă. 4. Date etnografice asupra Bucovinei cu o scurtă expunere 1 istorică.
D. Contestaţii:	1. Bucovina. 2. Cadrilaterul. 3. Banatul.
E. Anexe:!	1. Schiţa frontierelor fixate prin Tratatul de la 4 august 1916.

2. Harta etnografică a Europei.

3. Schiţa situaţiei politice în epoca anti-mergătoare romanilor.

4. Schiţa situaţiei politice în epoca romană.

5. Schiţa epocii invaziei barbarilor.

6. Schiţa cu situaţia în epoca primelor consolidări politice.

7. Schiţa situaţiei în epoca Principatelor române şi a supremaţiei turceşti.

8. Tabel cu forţele mobilizate şi mobilizabile la 1 august 191*6.

9. Schiţa limitei atinse de trupele române în Transilvania în prima parte a campaniei.

10. Schiţa grupării forţelor în timpul bătăliei de la Bucureşti.

11. Memoriu asupra situaţiei armatei şi ţării române la 1 decembrie 1917.

A. – GENERALITĂŢI

A. – GENERALITĂŢI

Înaintea războiului european România avea o situaţie unică în lume.

Ţară mică, izolată, aşezată la gurile Dunării, între Rusia, Austro-Ungaria şi Bulgaria, de origine şi rasă cu totul diferită, a fost necontenit, din timpurile cele mai depărtate şi până astăzi, ameninţată în existenţa ei ca ţară liberă şi *împiedicată de a se dezvolta economic şi militar*.

Explicaţia acestui calvar este uşor de găsit.

Prin situaţia ei România a constituit întotdeauna, pentru Rusia şi Austria, stăvilarul de care s-a lovit şi sfărâmat tendinţa de expansiune a ambelor popoare către Orient.

Pe de altă parte, ultimele trei decenii, ţara aceasta a fost şi santinela neadormită *care a vegheat necontenit, ca hegemonia de tristă memorie, pe care au exercitat-o turcii până la 1877 în Balcani, să nu fie înlocuită cu o alta mai brutală la care tindea un popor de recentă apariţie, animat de o ambiţie nemăsurată şi cu nimic*

justificată din punctul de vedere etnic şi istoric.

Este vorba de poporul bulgar.

Dacă la consideraţiile de ordin general, arătate mai sus, se adaugă şi faptul, de toţi cunoscut, că atât Austria cât şi Rusia stăpâneau întinse ţinuturi pur româneşti, găsim cu uşurinţă şi prisosinţă explicaţia, pentru ce ambele ţări urmăreau cu perseverenţă şi metodă, nu numai punerea României în imposibilitate de a se organiza, dezvolta şi întări, dar chiar distrugerea ei definitivă.

Pe măsură ce ţara progresa se apropia şi ziua în care unitatea politică a tuturor românilor n-ar mai fi putut fi de nimeni împiedicată.

Odată această unitate realizată, atât tendinţa de hegemanie în Balcani a unuia, cât şi aceea de expansiune către Orient a altora, ar fi luat fatalmente sfârşit pentru totdeauna.

Aceste interese, contrarii în ce priveşte aspiraţiile lor în parte, însă comune în ce priveşte dispariţia României, au format întotdeauna puntea de apropiere între vecinii acestei ţări.

Atât întregul trecut istoric al României, cât şi gruparea naţiunilor şi tragedia de curând sfârşită dovedesc, în întregime şi cu prisosinţă, această afirmaţie.

Tot astfel se explică şi izolarea dureroasă în care s-a.găsit întotdeauna România atât înaintea cât şi în timpul ultimului război.

Pentru a putea trăi liber şi a se putea dezvolta în vederea realizării programului istoric – unitatea politică a tuturor românilor – România trebuia să se alipească de una din marile constelaţii politice ale Europei.

Având revendicări deopotrivă de mari atât la răsărit cât şi la apus, alegerea ar fi fost foarte grea.

Consideraţii de ordin economic, reminiscenţele dureroase ale trădării Rusiei din 1877, cât şi interese străine de sentimentul unanim al poporului întreg, au aruncat de la 1885 ţara de partea Puterilor centrale.

Această situaţie externă surprinde România în *1914*.

Războiul general izbucnind, Guvernul şi întreaga ţară s-au găsit în faţa celei mai grele şi mai dureroase probleme care s-a pus vreodată unui popor în lume.

Ori de ce parte ar fi trecut ţara, soldaţii români ar fi trebuit să încrucişeze sabia cu fraţii lor.

Această situaţie a impus României să nu răspundă în august 1914 la cererile prin care Puterile Centrale o invitau să respecte tratatul de alianţă şi să adopte „*Expectativa armată* în cursul războiului, opinia publică, prin manifestaţii neîntrerupte, a afirmat în mod evident care erau sentimentele adevărate ale poporului şi cât de nepopulară era alianţa pe care conducătorii lui o încheiaseră fără să-l consulte.

Iar în ziua când Puterile înţelegerii au pus ca scop principal al războiului dreptatea şi respectarea principiului de naţionalitate la

alcătuirea politică a statelor* atunci toată suflarea românească, fără deosebire de situaţie, cultură şi credinţă, a arătat cu un gest energic şi hotărât pieptul în care trebuia să fie înfiptă baioneta românească.

S-a încheiat atunci tratatul de alianţă de la 4 august 1916, iar la 15 aceiaşi lună, trupele române treceau Carpaţii în urale nesfârşite ale tuturor românilor de pretutindeni.

Ziua dreptăţii venise.

Ultimul punct din programul nostru istoric – Unirea *tuturor românilor – începea să se realizeze*.

Acest program, lăsat nouă, la 1599, ca o sfântă moştenire, de Marele şi de veci neuitatul Mihai şi urmărit necontenit de atunci de românii de pretutindeni, cuprindea reconstituirea Daciei Traiană în hotarele arătate pe Anexa No. 1 aşa după cum au fost fixate prin tratatul din 4 august 1916.

Argumente puternice, de natură etnică şi istorică, au determinat pe aliaţi să se angajeze, la 4 august 1916, formal şi în scris, a reconstitui România pe aceste baze.

Din cele ce se arată mai jos, pe scurt, se va putea cu uşurinţă aprecia valoarea adevărată a acestor argumente astfel încât, se va vedea că, cea mai mică contestaţie adusă astăzi dreptelor noastre revendicări, nu poate fi luată în consideraţie, fără a se călca, fără motiv, angajamentele luate.

B. ARGUMENTE ISTORICE

B.

— ARGUMENTE ISTORICE

1. Generalităţi.

Poporul român se află, din timpuri foarte îndepărtate, aşezat în mase compacte în tot ţinutul cuprins între Tisa, Nistru, Dunăre şi mare şi în blocuri, destul de considerabile, de-a lungul malului drept al Dunării şi dincolo de Nistru până la Don.

Această situaţie este recunoscută oficial şi public chiar de inamicii noştri care, prin harta alăturată – Anexa a 2-a – au concretizat, în mod desăvârşit, care este* sub raport etnic, valoarea actuală a elementului românesc la gurile Dunării.

Răsfoind sumar frământările istorice şi politice care au avut loc în Orientul Europei, de la întronarea creştinismului până astăzi, pe deoparte găsim originea, vechimea şi permanenta stabilitate a poporului român în ţinuturile pe care le locuieşte, iar pe de altă parte, putem aprecia eforturile titanice pe care acest popor le-a făcut. 18 secole neîntrerupt, pentru a se menţine, a trăi liber şi a se uni într-un stat politic.

După cum vom vedea mai jos, evenimentele istorice dovedesc că, elementul cu adevărat autohton în aceste ţinuturi îl formează numai poporul român şi că acest popor n-a renunţat niciodată, în tot cursul vremurilor, la dreptul firesc de a se guverna liber şi prin mijloace proprii.

Grupate pe epocile mari şi schiţate în linii generale, evenimentele istorice care dovedesc afirmaţiunea de mai sus sunt următoarele:

2. Epoca Antemergătoare Romanilor. (Anexa 3)

În peninsula balcanică, ca şi în ţinuturile de la nordul Dunării, se găseau numai triburi tracice şi ilirice.

Pe la anul 50 d. Christos, la nordul Dunării, între Tisa şi Mare, se consolidează Statul Dac cu centrul politic Sarmizegetusa, în regiunea Haţegului Vest Sibiu.

3. Epoca romană. (Anexa 4)

Statul Dac devenind un pericol pentru puternica împărăţie romană, împăraţii romani hotărăsc desfiinţarea lui.

După o serie de războaie foarte sângeroase, scopul este atins; Decebal, ultimul rege dac, fiind învins, moare ca un erou pe ruinele patriei sale. Statul Dac este desfiinţat şi transformat în provincie romană la anul 106 d. Christos.

Provincia este colonizată cu elemente romane şi din fuziunea lor cu elementul dac a ieşit poporul român de astăzi.

Aceasta este originea noastră istorică şi etnică.

Tipul, obiceiurile, tradiţiile rămase de la popoarele de origine tracă care au locuit în Dacia, înaintea stăpânirii romane, fac dovada indubitabilă că originea noastră este rezultatul contopirii celor două elemente.

4. Epoca invaziei barbarilor. (Anexa 5)

Pe când noile elemente astfel formate erau pe cale de dezvoltare, începe după anul 250 d. Christos, invaziunea barbarilor.

Valuri nesfârşite, mereu crescânde, se rostogoleau de la răsărit, din Asia, către centrul şi apusul Europei, zdrobind tot ce întâlneau în cale.

Prima regiune organizată de care s-au lovit şi sfărâmat primele valuri a fost Dacia Traiană. *Provincia fiind situată în calea acestor invaziuni, a constituit întotdeauna drumul lor de scurgere în toate direcţiile*.

Din această cauză, pe la anul 270 d. Christos, legiunile romane sunt retrase la sudul Dunării şi provincia, astfel părăsită de forţe armate rămâne, timp de zece secole – până pe la 1250 – complet pradă barbarilor năvălitori.

Pe timpul acestui nesfârşit calvar, au trecut prin aceste locuri toate hoardele Uralo-Altaice, Germane şi Slave, care erau în căutarea regiunilor bogate şi adăpostite ale împărăţiei romane.

Dintre aceşti năvălitori, singurii care au avut o influenţă determinantă *asupra poporului român, de curând şi necomplet format, au fost slavii*. Urmele acestei influenţe se găsesc şi astăzi în limba şi obiceiuri.

Sălbăticia barbarilor invadatori, furia lor distrugătoare, infinitatea invaziunilor lor şi influenţa dizolvantă pe care ci au avut-o

asupra celorlalte popoare din Europa „peste care au venit, fiind o chestiune de istorie generală „este desigur universal cunoscută.

Singur elementul românesc, ieşit din fuziunea Daco Romană, face excepţie de la această regulă, aproape generală.

Atât de mare era valoarea etnică a acestui element şi atât de puternică forţa lui de rezistenţă, încât cu toate că era de recentă apariţie, totuşi, a reuşit, după zece secole de nesfârşite invaziuni, să păstreze totdeauna intacte: *conştiinţa originii sale romane, obiceiurile, limba, tradiţiile şi chiar foarte multe din numirile accidentelor geografice*.

Închei această epocă, atrăgând atenţia că deşi Dacia Traiană a fost ultima regiune din răsăritul Europei anexată Imperiului Roman, *totuşi, este singura provincie în care populaţia a păstrat limba şi conştiinţa sa latină*.

Nu acelaşi lucru s-a întâmplat cu populaţiile din? celelalte provincii romane din Peninsula balcanică – de pildă vechea Moesie – care, deşi au stat un timp mult mai îndelungat sub dominaţia romană, totuşi au pierdut, complet, sub influenţa barbarilor, atât conştiinţa originii lor, cât şi limba şi obiceiurile.

Este aceasta un punct de onoare, *necesar de reţinut din trecutul nostru istoric*, *fiindcă dă noţiunea reală a vitalităţii şi puterii noastre de rezistenţă*.

Pe la anul 1.000, furtuna invaziilor pierde mult din intensitate, fiindcă pe deoparte Asia se golise, iar pe de altă parte foarte mulţi dintre barbarii năvălitori se stabiliseră în locurile pustii ale Europei sau peste alte popoare, pe care le-au gonit şi distrus, sau cu care mai târziu s-au contopit.

Calmul luând locul furtunii, în toate ţinuturile româneşti în Transilvania, în Banat, în Moldova până la Nistru şi în Muntenia, încep să se formeze, între 1200 şi 1300, *primele organizaţii politice, cunoscute sub numele de judeţ sau pe slavoneşte Knezate şi Voievodate*.

Lupta de 1.000 de ani, în contra barbarilor invadatori, de abia se terminase; primele organizaţii politice româneşti începuseră să se formeze, când deodată şi pe neaşteptate, *poporul român se vede din nou ameninţat, în existenţa şi libertatea lui y prin tendinţa brutală şi mereu crescândă, de expansiune către răsărit, a ungurilor*.

După ce au fost bătuţi de germani şi definitiv împiedicaţi a mai înainta către apus, ungurii s-au aşezat în Pustă – valea Dunării mijlocii.

Privirile lor s-au îndreptat atunci către răsărit şi astfel începe pentru poporul român o nouă luptă dureroasă de încă 1.000 de ani.

Ei trec Tisa, *pătrund în Transilvania*, desfiinţează primele grupări politice româneşti care începuseră a se forma şi *tind să treacă munţii pentru a ajunge în Câmpia Dunării şi la marginea mării*.

Lupta. Împotriva acestei tendinţe începe după anul 1100 şi culminează în intensitate şi brutalitate în războiul actual când în

sfârşit, dreptatea strigătoare a triumfat complet şi pentru totdeauna.

În timpul când ungurii pătrundeau în Transilvania, judeţele din Muntenia şi Moldova, începuseră a se reuni între ele şi în epoca de la 1300 – 1360 se formează cele două *grupări mari, cunoscute sub numele de Domnii sau Principate*.

Ia astfel fiinţă, Principatul Moldovei, care se întindea – vezi Anexa 7 – *până la Nistru şi mare şi ave a centrul politic la Suceava, în Bucovina*; şi Principatul Munteniei (Ţării Româneşti), care se întindea – vezi Anexa 7 – de ambele părţi ale Carpaţilor, *cuprinzând din Transilvania ţinuturile Amlaşului şi Făgăraşului, iar din Banat o parte din ţinutul Caraş-Severinului, de ambele părţi ale Dunării şi în Dobrogea până la mare*. Centrul politic al acestui Principat a fost la început Curtea de Argeş.

Apariţia turcilor în peninsula balcanică şi tendinţa lor de înaintare, dincolo de Dunăre, către centrul Europei pe deoparte, şi tendinţa de expansiune către răsărit prin Transilvania şi ţările româneşti a ungurilor pe de altă parte, *au făcut după cum vom vedea mai jos, cu neputinţă continuarea închegării într-un singur trup a marilor grupări româneşti care apăruseră, şi în parte se şi consolidară, în secolele al XIII-lea şi al XIV-lea*.

Evenimentul care a succedat ca o consecinţă fatală acestor două tendinţe contrarii, a făcut ca atât cele două Principate, cât şi Transilvania să aibă de la 1400 până în epoca contemporană o viaţă politică separată; este însă de reţinut că viaţa culturală a continuat să fie unitară, în toate secolele, la toţi românii.

6. Epoca supremaţiei turceşti. Constituirea României mici…

(Anexa 7)

Năvălind în Europa prin Imperiul Bizantin către anul 1350, turcii reîntronează aceeaşi teroare de tristă memorie din epoca năvălirii barbarilor.

Pe măsură ce înaintau, prin peninsula balcanică către nord, distrugeau şi transformau în paşalâc turcesc, rând pe rând toate organizaţiile politice pe care le întâlnean în calea lor.

Astfel, au căzut sub supremaţia turcească, Muntenia după 1400, Moldova după 1500 şi Transilvania după* 1526 (Bătălia de la Mohaci).

Afară de Transilvania, care de la 1526 şi până astăzi a avut soarta, rând pe rând, strâns legată de aceea; a Austriei sau a Ungariei sale, *Principatele române an fost aproape 400 de ani tributare turcilor*.

În acest lung interval de timp, poporul român a fost singurul popor creştin, care a urmărit cu perseverenţă eliberarea creştinilor, din Orientul Europei, de sub jugul turcesc *şi, în acest scop, n-a încetat niciodată lupta contra lor*.

În lupta aceasta sângeroasă se disting două mari şi impunătoare personalităţi istorice.

Una este aceea a lui Ştefan-cel-Mare (1457 – 1504) care, *prin acţiunea sa de interes general*, ocupă un loc de frunte în istoria

universală; iar a doua, etste aceea a lui Mihai-Viteazul (1593 – 1601), care a reuşit, pentru scurtă vreme, *să unească, sub un singur sceptru, Muntenia, Moldova şi Transilvania*.

Printr-o singură, dar puternică lovitură de sabie Marele Domnitor a arătat, de acum 300 de ani, *care era ţelul politic la care trebuia să ajungă poporul român de pretutindeni, oricât de mari ar fi trebuit să fie jertfele*.

Această idee a călăuzit în decursul timpurilor toate minţile luminate ale Românilor de pretutindeni şi toate generaţiile care s-au succedat de la revoluţia din 1848 şi până la acelea care au făcut ultimul război din 19161918.

În timpul când Ştefan cel Mare, Mihai-Viteazul şi alţi domnitori din Principatele române duceau lupta grea contra Semilunei, puterea militară a turcilor creştea necontenit.

Această putere merge până la 1683, când trupele turceşti au înaintat până sub zidurile Vienei.

Însă de astă dată turcii fiind înfrânţi, încep în retragere o serie de lupte foarte sângeroase, care se termină prin pacea de la Carlovăţ la 1699, urmată de ofensivele imperiale, care s-au terminat prin păcile de la Pojarevaţ 1718, şi Belgrad 1739, după care *Ungaria, Transilvania şi Banatul, sunt eliberate şi încorporate Casei de Austria*.

După cum vedem, o mare parte din români, trec, nu pentru ultima oară, dintr-o sclavie într-alta.

Puterea militară a turcilor era în decadenţă şi dominaţiunea lor ar fi fost de o durată mult mai scurtă, dacă *ungurii şi polonii, vecinii de la Nord şi Apus ai Principatelor române ar fi sprijinit acţiunea, pe care o duceau pentru dezrobirea creştinătăţii*.

În loc ca aceşti vecini să sprijine, în interesul comun după cum era logic şi necesar, această acţiune, din contra, atât Polonia cât şi Ungaria căutau să profite de luptele grele în care erau angajaţi necontenit românii pentru a realiza, cu acest mijloc, *visul lor de totdeauna, trecerea peste trupul României pentru a ajunge la Marea-Neagră*.

Din această cauză, lupta dusă de Principate în contra turcilor nu putea ajunge la ţelul dorit, fiindcă ambele ţări trebuiau în acelaşi timp să se apere şi contra cotropitorilor de la Nord şi Apus.

În secolul al XVIII-lea Polonia dispărând, apare, pentru prima oară, la hotarul de răsărit al Moldovei, imensa împărăţie ruseasecă.

Sub aparenţa de a ocroti pe creştinii din Orientul Europei, Rusia începe o serie de războaie contra turcilor, cu scopul nemărturisit dar evident, de a transforma Marea Neagră într-un lac rusesc şi a ajunge astfel, acolo unde Petru-cel-Mare hotărâse, la Constantinopol, atât peste Balcani cât şi prin Asia-Mică.

Austria urmărind aceeaşi politică, a început atunci, sub masca dezrobirii creştinătăţii o luptă de concurenţă pentru distrugerea Turciei. În realitate, fiecare din aceste mari puteri tindea să

moştenească provinciile şi zonele de influenţă turceşti.

Cele dintâi victime ale acestei politici au fost Principatele române, din care s-a rupt prin forţă şi trădare Bucovina la 1775 şi Basarabia la 1812.

S-au smuls astfel din trupul Moldovei două din cele mai frumoase regiuni ale ei care făceau parte integrantă din acest ţinut chiar de la începutul consolidădii lui politice-*1360 – 1400*, *când atât Austria cât şi Rusia nu existau ca state formate*. *În afară de această jefuire odioasă Principatele erau continuu ameninţate să fie înghiţite în întregime, fiindcă se găseau în calea tendinţelor politice ale ambelor popoare*.

Dovada acestei intenţii o face cu prisosinţă faptul că după terminarea luptelor, care mai întotdeauna se desfăşurau pe teritoriul nostru, oştirile duşmane victorioase, căutau a rămâne sub diferite pretexte în Principate.

Astfel, în cursul secolului al XVIII-lea, ţările româneşti au fost, rând pe rând, ocupate şi de ruşi şi de austrieci, timp de vreo 50 de ani.

În aceste împrejurări soarta românilor părea definitiv decisă. După sfâşierea şi împărţirea Poloniei între Austria, Rusia şi Germania, aceea a Principatelor române trebuia să urmeze. Jertfele de 1.000 de ani, făcute pentru libertate şi rezistenţa contra a mii de cotropitori, nu servesc la nimic. Mai mult ca niciodată împrejurările erau în contra noastră, cu toate că dreptatea era cu noi.

Când cerul era mai întunecat, începe pe neaşteptate să se facă lumină.

Pe de o parte, împrejurări externe favorabile – slăbirea Turciei, antagonismul dintre cele două puteri rivale – Rusia şi Austria – în ce priveşte moştenirea turcească, conştiinţa dreptăţii etnice şi istorice, principiul naţionalităţilor, sprijinit de ţările din Apus – Franţa şi Anglia, – *iar pe de altă parte*, *dezvoltarea mereu crescindă a conştiinţei naţionale a poporul român*, *în ce priveşte originea*, *valoarea*, *forţa şi drepturile lui istorice*, *ne-a salvat*. *Curentul acesta puternic de dezvoltare al conştiinţei naţionale* îşi *are originea în Transilvania* şi este *foarte interesant de observat că*, pe când în secolul al XVIII-lea, din cauza dominaţiei turceşti, cele două Principate se găseau într-o completă decadenţă politică, culturală, economică şi chiar morală, *în Ardeal conştiinţa naţională se ridică mai puternică ca oricând*.

Această conştiinţă era acolo atât de puternică încât, la începutul secolului al XIX-lea, *ideile din Ardeal trec în Principate unde redeşteaptă sentimentul naţional şi aduc renaşterea României contemporane*.

Sub această puternică influenţă, poporul începe să-şi dea seama de origina sa Daco-Romană, de forţa sa etnică de 12.000.000, aşezate în masă compactă la gurile Dunării, de valoarea istorică, de trecutul lui glorios şi de misiunea ce avea în viitor.

Datorită acestei renaşteri, s-a ajuns la un program politic, care

ducea la realizarea programului pe care Mihai l-a lăsat, odată cu capul lui, moştenire sfântă întregului popor.

Programul urmărea înfăptuirea următoarelor trei mari idei:

a) Mai întâi unirea celor două Principate.

Fapt împlinit în 1859, când Moldova şi Muntenia s-au contopit şi au constituit ţara de atunci cunoscuta în lume sub numele de România.

b) *Independenţa ţării*. Scop atins la 1878 când, după 4 secole de dureroase înjosiri şi suferinţe Principatele, astfel unite, îşi iau în deplină libertate zborul către *progres şi îşi îndreaptă privirea către Carpaţi*; în sfârşit, c) *Gruparea tuturor Românilor din Dacia Traiană într-un Stat unitar liber şi puternic*. Ideal înfăptuit mai curând detă ne aşteptam, datorită aroganţei, trufiei, îndrăznelii şi sălbăticiei acelora care de 1.000 de ani au întrebuinţat temniţa, spânzurătoarea şi lanţul, pentru a distruge un popor care n-avea altă vină decât că se născuse în nişte ţinuturi frumoase şi bogate şi le stăpânea de o mie de ani când ungurii au început să râvnească la ele.

Acesta este trecutul nostru istoric.

După cum se vede vechimea originii noastre; încăpăţânarea cu care ne-am ţinut, timp de 2000 ani, agăţaţi de locurile în care ne-am născut, cu toată urgia năprasnică a năvălirilor şi perseverenţa sălbatică a cotropitorilor; suferinţele îndurate; luptele duse şi vitalitatea noastră, constituie drepturi suficiente, în baza cărora putem, cu drept cuvânt, pretinde să se reconstituie Dacia-Traiană în limitele trasate cu sabia şi lăsate nouă moştenire de strămoşii noştri.

Cu toate acestea, când războiul european a izbucnit, România a găsit că este mai demn să ia cu pieptul şi prin sacrificiul nelimitat al fiilor ei dreptul ce avea, decât să-l cerşească la uşa conferinţei de pace.

Astfel s-a aruncat, plină de entuziasm, dornică de sacrificiu în august 1916, în groaznica viitoare a morţii, de unde a ieşit, prin greşelile altora, zdrobită, dar glorioasă.

A fost sortit ca poporul acesta blând, bun, drept şi vrednic, să înghită şi ultima picătură de otravă din nesfârşita cupă pe care o soarbe de 2000 de ani.

Cele câteva rânduri care mai urmează şi în care se tratează, cu o maximă iuţeală, războiul nostru din 19161918, sunt suficiente, pentru a face dovada afirmaţiei de mai sus.

7. Ultimul sacrificiu. România Marc.

În fine, după doi ani de nesfârşită şi chinuitoare neutralitate, ziua cea mai mare a Neamului soseşte.

La 16 august 1916, Regele trage sabia şi, cu un gest energic, răstoarnă dintr-odată bariera care, de 1.000 de ani, frângea în două trupul aceleiaşi Ţări.

În aceeaşi noapte trupele noastre de acoperire treceau în fuga mare Carpaţii, în tot lungul lor.

Inamicul fiind surprins aruncă armele şi fuge. Rând pe rând,

defileurile cad în mâna noastră. Porţile Transilvaniei sunt astfel larg deschise celor trei armate care, mai târziu, vor înainta concentric, către inima ei. Pentru prima oară, de la Mihai Viteazul, stindardele româneşti înveselesc şi luminează câmpiile scăldate, o eternitate, numai în lacrimi şi în sânge.

Pe urma lor, în genunchi şi plângând, copiii şi femeile cernite, strigau „Doamne! Ajută-le!”

Astfel începem, într-o zi de sărbătoare războiul cel mai măreţ din istoria noastră, ca glorie, suferinţe, sacrificii, umilinţă şi rezultate.

În timpul acesta trupele se mobilizau cu grăbire şi, dornice să dea mai curând pieptul cu duşmanul, alergau către zonele de concentrare.

În tabelul No. 1 – Anexa 8 –, se arată totalitatea forţelor ridicate de România în acest război; iar gruparea lor în armate şi pe fronturi de operaţii, se poate vedea în Anexa No. 9.

În conformitate cu convenţia militară, acţiunea noastră trebuia să facă parte dintr-un ansamblu de operaţiuni bine coordonate în timp şi spaţiu.

După cum vom vedea, angajamentele luate n-au fost respectate.

Chiar a doua zi după intrarea ei în acţiune, România a rămas milităreşte complet izolată şi nesusţinută. În astfel de condiţii, armata română a fost nevoită, de la început, să lupte singură pe două fronturi, şi în contra tuturor Puterilor Centrale care, de la 16 – 18 august, s-a *solidarizat toate cu Austro-Utigaria*.

Din această cauză, proiectul iniţial nu a mai putut fi înfăptuit.

În principiu, proiectul prevedea ofensiva pe frontul de nord şi defensiva pe cel de sud.

Trupele care operau pe frontul de nord aveau misiunea de a pătrunde concentric în Transilvania, cu scopul să ajungă repede pe linia indicată pe Anexa 9.

Foloasele acestei operaţiuni erau: se scurta de la 700 la 300 km, frontul de operaţie al armatelor de nord; se lărgea spaţiul de manevră şi se crea inamicului o situaţie neprielnică în această parte, fiindcă forţele lui nu se mai puteau concentra decât dincolo de munţii apuseni ai Transilvaniei.

Operaţiunea trebuia să fie coordonată, în timp şi spaţiu, cu acţiunea armatelor cu care Brusilov acţiona pe frontul galiţian şi bucovinean.

Odată armatele ruso-române ajunse pe frontul indicat mai sus, orientarea mai departe a operaţiunilor s-ar fi lăcut în raport cu situaţia.

Pentru ca operaţia să reuşească, trebuia să se asigure completa ei libertate de acţiune.

Această misiune o aveau forţele grupate pe frontul de sud.

Dată fiind insuficienţa lor, în raport cu întinderea şi vulnerabilitatea frontului de sud, pe de o parte se stabilise întărirea lor

cu trupe ruse, iar pe de altă parte, acţiunea trebuia să fie precedată şi susţinută, *în timp*, printr-o *ofensivă energică care, conform convenţiei militare, urma să se execute pe frontul Salonic*.

Din cauze pe care n-am avut putinţa să le cunoaştem, decât mult mai târziu, acţiunile promise nu s-au executat pe niciunul din fronturi.

Totuşi armatele române izolate continuau, conform programului, operaţiunile în condiţii extrem de grele.

De îndată ce România rămăsese izolată şi nevoită să se măsoare singură cu adversari atât de numeroşi şi de puternici, *era logic ca proiectul de operaţiuni să fie imediat adaptat noii situaţii şi deci modificat*.

Speranţa însă că, dintr-o zi într-alta, concursul aşteptat va veni şi promisiunile zilnice, verbale şi scrise care întreţineau această speranţă, au pus comandamentul superior român în imposibilitate de a lua această decizie, care se impunea.

Aceasta este originea şi cauza adevărată a primelor şi dureroaselor noastre înfrângeri.

După câteva succese uşoare, trupele noastre ajung la Nord pe frontul indicat în Anexa No. 9.

În timpul acesta nouri negri se adunau din toate părţile. Năprasnica furtună se apropia văzând cu ochii. Nu mai era însă cu putinţă să ne abatem din calea ei.

La 24 august, Turtucaia inaugurează seria dureroasă a a înfrângerilor noastre.

Inamicul, deplasând succesiv de pe un front pe altul locul de izbire, execută de la 1 septembrie până la 1 octombrie, o serie de acţiuni scurte, dar violente, în urma cărora trupele române sunt nevoite să se retragă la nord pe crestele munţilor şi în Dobrogea pe linia de întărire, organizată imediat la sud de calea ferată Cernavodă Constanţa.

Intrasem în război cu voinţa de a învinge şi cu credinţa prin acţiunea noastră vom putea grăbi prăbuşirea inamicului.

Tunul bubuia numai de 45 zile şi speranţele noastre erau spulberate.

Într-un timp atât de scurt pierdusem trei sferturi din Dobrogea şi toată situaţia din Transilvania.

Cum, afară de promisiuni, nicio mână sinceră de ajutor real nu venea de nicăieri, pe de o parte campania din 1916 putea fi socotită ca pierdută, iar pe de altă parte conştiinţa generală era că nu ne vom putea opri unde ne găsim.

Totuşi pământul sfânt al Patriei trebuia apărat cu orice preţ.

A început atunci o serie de lupte de apărare, pe viaţă şi pe moarte, în care soldatul român a arătat duşmanului ce înseamnă baioneta în mâna omului conştient de menirea lui şi de dreptatea cauzei în numele căreia se ridicase.

Cu toată superioritatea inamicului pe frontul de nord (21 divizii faţă de 11 ale noastre), cu toate că eram lipsiţi complet de artilerie greaşi aveam, relativ cu adversarul, foarte puţine mitraliere, totuşi toată luna octombrie, trupele noastre rezistă cu succes pe crestele Carpaţilor, de la Vârciorova până la Dorna.

Ca şi altă dată, *baioneta şi pieptul ţăranului român* au format zidul de granit de care s-au spart valurile furioase, mereu crescânde, ale sălbaticului cotropitor.

Luptele de eroică apărare, purtate cu această ocazie, şi în special acela de la Jiu, Olt, Câmpulung, Prahova, Oituz, Uz şi Trotuş, vor rămâne de-a pururea în istoria poporului român dovadă nepieritoare a vredniciei generaţiilor care au ştiut să moară pentru fericirea urmaşilor şi răzbunarea străbunilor.

Pe când forţele noastre scădeau văzând cu ochii, acelea ale inamicului sporeau necontenit. La sfârşitul lunii noiembrie 37 de divizii inamice strângeau, din ce în ce mai tare, cercul lor omorâtor în jurul gâtului nostru.

Sub presiunea covârşitoare a acestei încercuiri, corabia trosnea din toate părţile şi prăbuşirea ei vertiginoasă era de neînlăturat la cea dintâi străpungere a frontului.

În lupta aceasta pentru ţinerea cu orice preţ a munţilor şi evitarea străpungerii s-au consumat toate rezervele şi s-au sleit complet foarţele noastre fizice.

Astfel încât atunci când la 1 noiembrie inamicul, după o uriaşă sforţare, a pătruns la Jiu, tot sistemul nostru de apărare a început să cadă pe rând şi pe măsură ce trupele inamice înaintau către răsărit.

Odată ajuns în câmpia Jiului, unde nu mai era nimeni să-l oprească, inamicul a înaintat vertiginos către Craiova şi valea de jos a Oltului.

Drumul către Bucureşti, prin spatele forţelor angajate pe frontul de nord, în lungi şi grele defileuri şi înşirate pe frontul de sud, în lungul Dunării, era complet deschis.

Perspectiva celui mai dureros dezastru încreţise toate frunţile şi întunecase toate minţile.

Se ia atunci hotărârea să se concentreze grabnic, în regiunea Piteşti, o masă de 4 divizii – de curând retrase de pe alte fronturi şi necomplet reorganizate – cu care să se lovească inamicul la trecerea Oltului şi în caz de succes să se reîncerce încă o dată aruncarea lui peste frontieră.

Concentrarea era în curs, se transportase la Piteşti o singură divizie, când ca un trăsnet vine neaşteptata veste că inamicul a trecut Dunărea la Zimnicea şi înaintează către Bucureşti.

Gheara asasină îşi făcuse apariţia şi-n această parte.

Nefiind rezerve la îndemână, ocuparea Capitalei era inevitabilă.

Priviţi acum harta teatrului de operaţiuni românesc, ţineţi socoteala de forţa şi situaţia în care se găseau trupele inamice şi

române în momentul de care ne ocupăm şi veţi simţi cu prisosinţă greutatea răspunderii care apasă pe umerii conducătorilor români în acele dureroase clipe.

Dacă inamicul ocupa Capitala, cu iuţeala proiectată, atunci toate forţele armatei I-a şi mare parte din aceea ale armatei a II-a nu se mai puteau retrage; trei sferturi din armata română ar fi luat cu arme şi bagaje drumul dureros al captivităţii. Onoarea noastră ar fi fost pierdută.

Pentru înlăturarea acestor eventualităţi era nevoie de timp.

În acest scop, s-a imaginat şi executat marea bătălie de la Argeş care a avut loc, în câmp deschis, între 16 şi 21 noiembrie, la apus de Bucureşti.

Se încerca o lovitură îndrăzneaţă care, în cazul cel mai bun *putea să dea un rezultat maxim* – aruncarea inamicului peste Dunăre – sau, în cazul cel mai rău, *trebuia să dea unul minim* – obţinerea timpului trebuincios armatei I-a şi a II-a să retragă forţele lor la răsărit de linia Ploieşti, Bucureşti, Olteniţa.

Trupele însărcinate cu această operaţiune sunt aduse din toate părţile concentric pe câmpul de bătălie.

Soldatul român a făcut şi de data aceasta dovada avântului şi spiritului său de sacrificiu nemărginit.

Inamicul fiind impetuos atacat, în flanc şi spate, este complet surprins şi bătut în zilele de 18 şi 19* noiembrie.

Parte din trupele noastre – diviziile 25 şi 919 – se găseau pe linia lui de comunicaţie.

Cinci mii de prizonieri, 30 tunuri, 50 mitraliere şi mult material de război cad în mâinile trupelor noastre, al căror avânt nu mai cunoştea limită.

Inamicul, fiind complet întors, se retrăgea la Dunăre, în ale cărui valuri ar fi fost forţat să se arunce, fiindcă pierduse legătura, cu singurul pod ce avea.

O! zi de nepieritoare glorie! Cu cât ai fost de scurtă, cu atât ai rămas mai înălţătoare.

Ca la Baia şi Rovine, Călugăreni şi Turda, Stindardele noastre, larg desfăşurate purtau mândre pajura lor regească peste trofeele şi cadavrele părăsite de inamic, pe câmpiile de bătălie de la Bălăria şi Stâlpul.

Soarta nemiloasă a vrut ca bucuria noastră să dispară cu iuţeala cu care se stinge scânteia, pe vreme de furtună.

Era sortit să fim învinşi şi am fost.:

Cu o zi înainte ordinul de operaţiuni cu gruparea forţelor noastre şi intenţia comandamentului român căzuse, cu purtătorul lui, în mâna inamicului…

Cunoscând tot aşa de bine situaţia noastră ca şi pe a lui, comandamentul inamic a ştiut cum şi unde să izbească.

Totuşi, bătălia pe trei sferturi câştigată, n-ar fi fost pierdută

dacă un comandant lipsit de pricepere, de curaj şi de mândrie – la divizia 25 – şi o trădare odioasă n-ar fi contribuit la aceasta.

Două divizii ruseşti au stat nepăsătoare, cu arma la picior, la 5 km, de câmpul de luptă.

Cu toată stăruinţa rugătoare pusă, zi şi noapte, atât pe lângă comandanţii diviziilor cât şi pe lângă reprezentanţii oficiali ai Marelui Cartier General rus, ataşaţi Comandamentului nostru suprem, trupele ruse nu clinteau şi continuau a privi, cu o indiferenţă de fiară, la tragedia sfâşietoare care se juca la picioarele lor.

Comandanţii ruşi promiteau, se agitau, dădeau ordinele cele mai severe, nimeni însă nu mişca.

Găsindu-se pe flancul inamicului şi având putinţa să pună cu uşurinţă stăpânire pe singura linie de comunicaţie pe care acesta o stabilise de curând pe la Giurgiu, *intervenţia ruşilor în luptă ar fi fost decisivă*.

Inamicul strâns ca într-un cleşte, între trupele ror mâne şi cele ruse, victoria trebuia să fie de partea noastră.

Cererile de ajutor grabnic, adresate generalului Falkenhein de către Mareşalul Mackensen, întăresc această convingere.

Priviţi anexa Nr. 10, pe care se arată gruparea forţelor adverse pe teatrul de operaţiuni român în momentul bătăliei de la vest de Bucureşti şi oricât de puţin pricepuţi aţi fi în chestiunile militare, vă veţi convinge fără dificultate de adevărul afirmat mai sus.

Aşadar, din cauzele arătate, *bătălia se pierde*.

Începe atunci, într-o zi posomorâtă şi rece, de toamnă, ploioasă, printr-o regiune lipsită de drumuri, de aprovizionamente şi de sate, cea mai grea şi mai dureroasă dintre operaţiunile militare: *Retragerea*.

Împreună cu Regele şi Căpeteniile Ţării, trupele noastre înfrânte, încovoiate de osteneală şi de durere, dezbrăcate şi flămânde, străbat, cu ochii în lacrimi, Capitala.

Ameţit de succes şi dornic de a ne distruge complet inamicul măreşte furia atacurilor sale în tot lungul frontului nostru.

Armatele I-a şi a II-a luptă, în condiţii extrem de grele, cu inamic întreit numericeşte – erau la acea dată 42 de divizii în lungul frontului român – înarmat cu cele mai perfecţionate mijloace de luptă, oţelit printr-o îndelungată experienţă, înfierbântat de ură pentru grelele pierderi ce suferise în munţii noştri şi orbit de glorie.

Totuşi datorită timpului obţinut prin bătălia de la Bucureşti, retragerea tuturor forţelor noastre a fost asigurată şi relativ s-a executat în bune condiţii.

După această bătălie, încep o serie de lupte în retragere prin ajutorul cărora armatele române, învingând cele mai neînchipuite dificultăţi, *au reuşit să se retragă în Moldova, înapoia frontului format de Şiret, unde comandamentul superior rus dorea să ne vadă, chiar de la intrarea noastră în acţiune*.

Diferite măsuri premergătoare şi neexplicabile pentru noi în

momentul când se executau; anumite declaraţii curioase, făcute de persoane care reprezentau la noi oficialitatea militară şi politică rusă; atitudinea indiferentă şi complet pasivă pe care au păstrat-o trupele ruse în Dobrogea şi la Bucureşti; acte oficiale divulgate ulterior – raportul fostului ministru de război rus, Generalul Polivanof; – sunt atâţia factori, suficient de convingători, care mai târziu ne-au făcut să ne dăm seama că intrasem pe mâna unui aliat, deopotrivă de periculos, de răuvoitor şi de perfid ca şi inamicul.

Dar în sfârşit, cu toată superioritatea, mai mult decât zdrobitoare a adversarului, cu toată bunăvoinţa specială a puternicului nostru aliat, cu toată epuizarea fizică şi morală a soldatului nostru, forţele noastre, în mare parte complet dezorganizate, au reuşit să se sustragă învăluirii şi să se retragă în Moldova de nord pentru a se reorganiza.

Roadele campaniei din 1916 erau dezastruoase.

În patru luni pierdusem: moralul şi avântul, trei sferturi din ţară; Capitala, cea mai mare parte din bogăţia noastră naţională – petrol, vitele şi depozitele de cereale – şi 400.000 oameni – 100.000 prizonieri, 150.000.7 norţi şi răniţi rămaşi în mina inamicului şi 15Û.000 răniţi evacuaţi în Moldova – din cei 650.000 care formau armatele de operaţiuni.

După cum se vedea, pierdusem totul, afară de credinţa nestrămutată, în triumful dreptăţii şi setea de răzbunare contra acelora care, ca amici şi inamici călcau în picioarele lor trupul sacrificat, însângerat şi dezarmat al întregii Ţări.

În aceste condiţii ajungem, către 1 decembrie 1916, pe linia Siretului.

O sută de zile de lupte şi marşuri neîntrerupte epuizaseră şi dezorganizaseră complet forţele noastre, astfel încât toate aveau absolută nevoie să se odihnească şi să fie refăcute.

Totuşi, pentru a nu da adversarului putinţa să se fălească că a scos armata română complet din cauză şi *mai ales pentru a nu lăsa apărarea Moldovei la* discreţia *deplină a comandamentului rus*, am *fost nevoiţi a continua lupta cu o parte din forţele noastre*.

S-a lăsat atunci pe front, în sectorul Oituz-C aşin armata II-a română cu 6 din diviziile care păstrau o oarecare capacitate de luptă.

Celelalte 9 divizii au fost îngrămădite în nordul Moldovei şi grupate într-o singură armată.

Ambele armate trebuiau să se reorganizeze în cursul iernii 1917, astfel încât în primăvara aceluiaşi an să poată relua lupta.

Ce a fost pentru noi această perioadă, nu se va putea descrie.

Iarna grea, inamicul şi ruşii se coalizaseră cu toţii pentru a ne distruge.

În contra urgiei cereşti nu puteam să luptăm. Am luptat însă, cu ultima energie, contra celorlalţi.

Veniţi în număr mare, pentru a ne ajuta, ruşii s-au instalat în

Moldova ca cuceritori.

Călăuziţi fiind de această mentalitate au pus stăpânire pe toate oraşele şi satele, pe toate clădirile oficiale şi particulare, pe toate aprovizionamentele şi pe toate căile ferate. Invocând secretul operaţiunilor, au impus trupelor noastre să se mişte pe jos şi numai pe anumite drumuri şi să nu cantoneze decât în localităţile cele mai mizerabile.

Trebuie însă să se ştie, că la acea epocă – în ajunul revoluţiei – toate operaţiunile lor militare, se reduceau în a jefui, teroriza populaţia, dezonora femeile şi distruge toată avuţia noastră naţională.

Pentru ca să poată executa în deplină libertate planul lor infernal, stăruiau din răsputeri ca misiunile aliate, Regele, Armata, Guvernul şi refugiaţii din teritoriile invadate de inamic, să treacă în Rusia, la răsărit de Nistru.

Era zăpadă de un metru şi un ger cumplit.

În Basarabia, nu existau şosele; peste Prut şi Nistru nu erau poduri; Căile ferate din Rusia nu puteau face faţă nici transporturilor de aprovizionare necesare frontului, astfel încât evacuarea nu se putea face decât pe jos; în lungul drumurilor, destinate de ei retragerii noastre, nu erau sate, lemne de foc şi nici depozite de aprovizionamente.

În schimb refugiaţii şi soldaţii români erau desculţi, dezbrăcaţi, flămânzi, degeraţi şi istoviţi de oboseala sutelor de km pe care-i străbătuseră pe jos din Oltenia prin Muntenia, până în nordul Moldovei.

Nu se puteau organiza din ţară convoiuri de aprovizionamente, fiindcă 50% din caii armatei muriseră de frig şi foame. Mai dese ca stâlpii de telegraf, cadavrele lor au rămas înşirate în lungul tuturor drumurilor din Moldova până în primăvara anului 1917.

Cu *toată această situaţie, absolut reală şi pe deplin cunoscută, atât Guvernul Stürmer, cât şi generalul Zacharoff, comandantul de tristă memorie al trupelor ruse de pe frontul român, n-au ezitat de a ne forţa, prin toate mijloacele de presume, constrângere şi teroare posibile, să luăm, în condiţiile arătate, drumul exilului şi al morţii*.

Eram însă, după o scurtă dar nespus de tristă experienţă, complet edificaţi.

Se urmărea cu metodă şi perseverenţă distrugerea forţelor militare, şi dezorganizarea autorităţilor noastre legale, pentru a se putea pune mai repede şi cu mai multă uşurinţă în aplicare planul infernal, conceput şi stabilit în cele mai mici detalii, chiar în ziua când acelaşi guvern semnase alianţa cu noi.

România era destinată a fi împărţită între Austria, Bulgaria şi Rusia.

Eram victima unei trădări.

Când am fost convinşi de aceasta* ne-am explicat cu prisosinţă, atât neintervenţia ruşilor în bătălia de la Bucureşti, cât şi uşurinţa cu

care au părăsit Dobrogea, cu toate că în această regiune, ca peste tot de altfel, aveau forţe superioare inamicului.

Nu voiam prin urmare, să mergem în Rusia, unde eram convinşi că ni se pregăteşte, cu toate formele oficiale, moartea prin foame şi umilinţă.

Eram în această privinţă susţinuţi puternic şi de aliaţi.

La rândul nostru făcusem toate concesiunile omeneşti posibile. Deşi prin mărimea puternicului aliat, eram acum străini în Ţara noastră, totuşi pentru a nu părăsi pământul strămoşesc, ne-am făcut mici, mici de tot, ne-am îngrămădit în satele cele mai sărace, departe de oraşe şi liniile ferate.

Pentru că nu voiam să mergem să murim în Rusia, au decis să ne facă să murim la noi în ţară. Numai astfel se explică măsurile cu caracter distrugător luate contra noastră.

Sub pretext că Moldova este mult prea mică pentru nevoile operative ale armatei ruseşti, ne-a *impus să ne restrângem de trei ori zonele pe care se adunaseră, spre refacere, diviziile noastre*.

Din această cauză, soldaţii români au fost necontenit grămădiţi, astfel încât, la un moment dat, au ajuns câte 50 într-o cameră mică şi sărăcăcioasă, lipsită de lumină şi de aer.

În acelaşi timp soldaţii, ruşi, răspândiţi în ţara întreagă, erau repartizaţi câte unul sau cel mult doi la o casă.

Comandamentul rus, arătând, contra evidenţei, că armatele lui suferă de foame, ne-a *impus să le punem la dispoziţie toate rezervele noastre alimentare*.

O sută de mii de vagoane cu cereale, în mare parte ridicate cu forţa şi prin crimă, au trecut astfel în magaziile lor, tocmai în perioada când soldatul nostru nu avea altă hrană zilnică decât o bucată de mămăligă şi suferea cumplit de foame.

În schimb, soldatul rus era hrănit cu pâinea şi carnea noastră; cu unt, zahăr, ceai şi băutură fără măsură.

Consecinţele acestei situaţii n-au ezitat a se arăta.

În luna februarie, când gerul era mai aspru şi lipsa de hrană mai simţită, tifosul exantematic îşi face apariţia şi seceră cu atâta furie încât, în foarte multe părţi, nu erau braţe suficiente, pentru îngroparea morţilor.

Un regiment a pierdut 1500 din 2500 de soldaţi într-o singură săptămâna.

Cazul lui nu este izolat.

În populaţia civilă victimele nu s-au putut număra nici până astăzi.

Trecând peste Prut, la noi, odată cu primele elemente ruseşti, boala a fost purtată şi răspândită de ei de la un capăt la altul al ţării.

Cauzele pentru care mortalitatea a fost atât de mare, numai printre ai noştri, nu sunt explicabile decât pentru acei care au avut durerea să vadă în iarna anului 1917 contrastul dintre soldatul român

şi cel rus.

Cel dintâi era slab, palid, stins, cu stomacul gol, cu corpul în zdrenţe pe un ger de 15 grade sub zero; pe când camaradul şi aliatul său era gros, gras, rumen, cu corpul bine ascuns în cizme până la şolduri, într-un cojoc până la pământ şi într-o căciulă până la umeri.

În aceste împrejurări penibile, Armata română începe către 15 februarie a se reorganiza. La această dată se terminaseră complet marşurile şi contra-marşurile impuse de necontenita schimbare a zonelor de adunare şi oamenii se grupaseră pe unităţi, iar acestea pe comandamente.

Instrucţia se face însă în condiţii extrem de grele, din cauza gerului, tifosului exantematic şi a lipsurilor. Oamenii fiind dezbrăcaţi nu puteau fi ţinuţi afară; săli de instrucţie nu existau; armele lipseau.

Deşi echipamentul şi armamentul necesar fusese trimis de aliaţi, totuşi nimic nu sosea în ţară fiindcă, de la Arhanghelsk la Iaşi totul dispărea.

Aceiaşi forţă misterioasă, zădărnicea toate măsurile de salvare luate de aliaţii şi prietenii noştri.

A început atunci goana ofiţerilor francezi prin Rusia, după vagoanele încărcate cu echipament, armament şi muniţii pentru noi.

Procedarea a dat rezultate satisfăcătoare, astfel încât, odată cu apariţia razelor binefăcătoare ale soarelui de primăvară, soldatul român, îmbrăcat şi armat din nou reînviază.

A fost o surpriză, o minune chiar, pentru toţi acei care necunoscând tenacitatea, rezistenţa şi puterea de răbdare a românului, ne credeau definitiv scoşi din cauză şi pierduţi.

Mic, cu baioneta lungă şi cu tolba plină de grenade soldatul român bine echipat şi puternic înarmat, călca mai ţanţoş şi mai impunător ca niciodată. De unde în timpul retragerii, şi în cursul iernii, soldatul rus îl lovea şi îl îmbrâncea, începe acum a-l ocoli.

Dornice de a relua cât mai curând lupta, unităţile noastre lucrau fără preget pentru a ajunge la înălţimea cerinţelor războiului modern. Sub direcţia ofiţerilor francezi, numeroase şcoli de specialitate funcţionau pe lângă toate comandamentele.

Pe vecie vom păstra draposte şi recunoştinţă acelor care, cu un devotament sublim ne-au ajutat, în toate direcţiile în zilelen oastre de durere şi de umilinţă.

În timpul când noi ne pregăteam să reluăm lupta, izbucneşte revoluţia rusească. Consecinţele acestei revoluţii sunt îndeajuns cunoscute şi după cum vom vedea, cele dintâi victime ale ei, am fost tot noi.

Totuşi continuam a ne organiza şi a ne pregăti. În timpul acesta generalul Zacharoff este înlocuit şi odată cu sosirea generalului Cerbatcef, se schimbă şi mentalitatea comandamentelor ruse de pe frontul român.

Relaţii normale şi chiar amicale încep să se stabilească între

ambele comandamente.

Sperându-se că armata revoluţionară rusă este superioară armatei ţariste, se hotărăşte reluarea operaţiunilor ofensive pe tot frontul Oriental.

Pe frontul român, operaţiile principale trebuiau să fie executate, în sectorul Nămoloasa-Caşin de armatele a IV-a rusă, I-a şi a II-a română.

Acţiunea noastră trebuia să fie precedată de operaţiile care urmau să se execute de armatele lui Kornilof, pe frontul galiţian.

Programul primeşte un început de execuţie.

Armatele ruse din Galiţia pornesc la atac şi încep cu un frumos succes. Lumea întreagă prinde a avea încredere în armatele revoluţionare, când cu iuţeala trăsnetului vina tragica veste că, aceeaşi soldaţi, până atunci victorioşi, au aruncat armele, au părăsit tunurile, îşi masacrează ofiţerii şi fug în învălmăşeală.

Ofensiva fiind cu totul compromisă, Kerenski a ordonat la 11 iulie, tuturor armatelor ruse, să înceteze orice acţiune.

l-n acest timp armatele a II-a română şi a IV-a rusă, al căror atac se stabilise prin proiect a fi numai secundar, se găseau de două zile în plină acţiune.

Rezultatele acestei acţiuni au fost strălucite. 116 tunuri, 62 mortiere de tranşee, 3700 prizonieri şi numeroase materiale au rămas în mâinile celor două armate

Inamicul se retrăgea în învălmăşeală către frontieră.

În timpul acesta, pe frontul Nămoloasa, unde armata I-a română trebuia să dea lovitura principală, 150 tunuri grele pregăteau atacul care urma să se dezlănţuie în dimineaţa de 12 iulie.

Cum singuri nu puteam continua acţiunea, tunul a amuţit pe întregul nostru front spre deznădejdea acelora care, cu mina zdravăn strânsă pe armă şi cu ochii către Bucureşti, aşteptau, setoşi de răzbunare, ziua sfântă şi mult dorită a atacului.

Învăţaţi cu loviturile sorţii, soldaţii s-au închinat, au încleştat pumnul, au strâns dinţii şi au întors privirea lor tăioasă către acei care erau cauza suferinţelor şi dezamăgirii lor.

Cu sufletul strâns de groază, toţi eram cu ochii asupra ruşilor şi ne întrebam, ce ne facem în cazul când soldaţii lor vor arunca, ca şi cei din Galiţia, armele şi vor părăsi frontul. *Puţini la număr cum eram, nu avea putinţa să ne apărăm hotarele ţării şi să pedepsim în acelaşi timp şi pe fugari*.

Era evident că trebuia să lovim numai într-o singură direcţie. *Intre duşmanul invadator şi aliatul trădător şi jefuitor nu era greu de ales*.

În timpul acesta Galiţia toată şi Bucovina erau recucerite de inamic. *Situaţia era mai tragică ca niciodată*.

Pe când trupele române organizate, erau toate în lungul Trotuşului şi Siretului de jos, drumul către Iaşi era complet deschis.

Pentru a face faţă situaţiei se iau de comun acord cu comandamentul rus, dispoziţii ca Armata I-a română, să înlocuiască Armata IV-a rusă pe frontul de la Putna, iar această ultimă armată să fie transportată cu trenul în Moldova de nord.

Următoarele două principale motive ne-au determinat să ne oprim la această soluţie:

Pe de-o parte dorinţa de a face din toate trupele române un singur bloc, astfel încât în cazul unei eventuale retrageri, trupele noastre să formeze o masă unică; iar pe de-altă parte, siguranţa – rezultată din apariţia, la un moment dat, a 8 divizii germane în linia I-a pe un front de 15 km. – că inamicul se pregătea să atace în lungul Siretului, cu scopul de a rupe frontul de sud în două şi a cădea pe liniile de retragere ale arma* ei a II-a română şi a IX-a rusă.

Pe când operaţiunea proiectată de noi era în curs de executare, inamicul atacă brusc, în noaptea de 24 – 25 iulie, aripa stângă a armatei a IV-rusă.

După o rezistenţă de câteva ore, divizia 34 rusă fuge în dezordine.

Prevestită imediat, Armata I-a română, care tocmai era în curs de deplasare către noul front, aleargă în fuga mare la chemarea tunului.

Situaţia fiind gravă din cauză că soldaţii ruşi fugeau, diviziile româneşti sunt aruncate, pe măsură ce sosesc, în viitoarea luptei.

Astfel începe pentru noi, memorabila şi de toţi cunoscuta bătălie de la Mărăşeşti, în care martirii şi eroii noştri, din toate timpurile, au fost pe deplin răzbunaţi.

Mărăşeşti este răspunsul demn şi nobil pe care soldatul român l-a dat tuturor acelora care, fără să-l cunoască, l-au calomniat.

Timp de aproape o lună – 25 iulie – 21 august – şapte divizii române, duse din cauza împrejurărilor pe rând pe timpul de bătălie, zdrobesc complet cele 11 divizii, dintre care 9 germane, cu care inamicul proiectase să îngenuncheze în 4 zile şi Moldova.

A fost un masacru. Cu patul puştii îndoit de izbituri, cu baioneta înfierbântată de razele dogoritoare ale soarelui de vară, în cămaşă şi cu capul gol, soldatul nostru a înecât în sânge valurile de asalt ale adversarului.

Îndârjirea, înfierbânţeala şi pasiiuneaf; erau deopotrivă de mari în ambele tabere.

Atât forţele noastre cât şi ale adversarului, au fost în timpul bătăliei de două şi de trei ori retrase, refăcute şi reazvârlite iarăşi în luptă.

În sfârşit, către 21 august, tunul amuţeşte şi câmpia, de atunci celebră, se luminează. Înfrânt, distrus, dezorganizat şi umilit, inamicul reintră pentru totdeauna în vizuină.

O linişte binefăcătoare se lasă peste câmpia însângerată şi înnegrită de cadavre. Se numără morţii şi răniţii. Sunt dureros de

numeroşi.

Noi am avut 15.000 morţi şi 13.000 răniţi iar inamicul peste 30.000 morţi şi tot atâţia răniţi.

În faţa a lor noştri ne vom închina de-a pururea cu recunoştinţă Sacrificiul lor sublim a format, piedestalul pe care s-a ridicat, mărită, întărită şi glorioasă, România de astăzi şi de mâine.

După Mărăşeşti inamicul renunţă definitiv la orice luptă dreaptă şi începe şi în rândurile noastre, o acţiune criminală de dezorganizare morală.

Erau ajutaţi, în această privinţă, de soldaţii ruşi care, încă de la izbucnirea revoluţiei lor, se luptau din răsputeri să tragă, prin minciuni, promisiuni şi ameninţări şi pe ai noştri, în apele lor.

Soldatul nostru era îndemnat, atât de unii cât şi de alţii, să părăsească frontul, să răstoarne guvernul şi să lupte pentru triumful bolşevismului.

Scopul lor nu a fost atins. *Soldatul român a rămas neclintit la postul de onoare*. Disciplina lui este şi astăzi aceeaşi. Spiritul lui de sacrificiu, devotamentul către Rege şi dragostea către ţară au crescut.

Ţinând seamă de greutăţile ce a avut de învins, de lipsurile pe care le-a îndurat şi mediul anarhic de care a fost înconjurat, putem afirma, fără a exagera, că atitudinea lui de atunci şi de astăzi, formează pentru el în primul rând şi pentru noi toţi, cel mai însemnat punct de onoare din tot războiul nostru.

După terminarea bătăliei de la Mărăşeşti, un calm neobişnuit se lasă în tot lungul frontului român.

În timpul acesta în rândurile armatei ruse anarhia lua proporţii neînchipuite.

Soldaţii ruşi trec inamicului, pe parale şi băutură, armele, tunurile şi aprovizionamentele lor. Tot frontul se transformă într-o tarabă.

Au fost vândute tunuri pe 50 coroane unul şi cai pe o sticlă de rachiu.

Netrebnicii şi trădătorii nu s-au oprit aici. Îndemnaţi de inamic şi de patima lor josnică, s-au organizat în bande, au pornit prin Moldova şi au început să omoare pentru a jefui.

Mii de oi şi de vite, furate de la locuitori, au fost trecute inamicului pe bani sau pe apă otrăvită.

Toată toamna anului 1917, situaţia a fost îngrozitoare.

Zi şi noapte, soseau din toate părţile telegrame, prin care autorităţile şi particularii cereau ajutor contra bandiţilor.

Am fost nevoiţi să slăbim frontul şi să răspândim mai mult de jumătate din forţele noastre în toată Moldova.

Vânătoarea a fost scurtă şi în câteva săptămâni, liniştea s-a restabilit.

Pe când duceam această luptă, intervine, în tot lungul frontului oriental, armistiţiul şi tratativele de la Brest-Litovski.

Vestea cade ca un trăsnet. Milităreste şi politiceşte eram pierduţi.

Fiind de jur-împrejur, înconjuraţi numai de inamici, armata nu mai putea face singură faţă unor duşmani atât de numeroşi şi de puternici.

Citiţi studiul întocmit şi predat guvernului de Marele Cartier General, la 1 decembrie 1917, – Anexa nr. 11, – şi veţi putea aprecia cu prisosinţă, care era situaţia României în acele timpuri de trista amintire.

Evenimentele precipitându-se vertiginos, târâţi de de noi mergeam cu o iuţeală ameţitoare către un sfârşit tragic.

În ziua când tratativele de la Brest-Litovsk au început, ruşii nu mai voiau să rămână pe front, fiindcă inamicul le spunea că pacea va fi încheiată în folosul lor şi deci pot pleca acasă.

Convinşi că aşa se va întâmpla, inconştienţi de crima lor, părăseau în turme nenumărate frontul şi deschideau astfel inamicului larg porţile Moldovei şi ale Rusiei.

După cererea generalului Cerbatcef şi a Aliaţilor, care sperau în constituirea unui front ucrainean, am încercat să-i oprim cu forţa.

S-a *încins atunci între noi şi ruşi, în spatele întregului front, de la Galaţi la Dorohoi, o luptă inegală, scurtă dar sângeroasă, sub ochii şi spre mulţumirea fiarei închivărate*.

Ai noştri, deşi mult inferior numericeşte, totuşi au învins forţând cetele de fugari să predea armele, sau să se reîntoarcă pe front. Câteva din unităţile întoarse au trecut la inamic cu arme şi bagaje.

De fapt lupta aceasta a fost zadarnică, fiindcă scopul urmărit nu a putut fi atins. Încetul cu încetul, toată armata rusă s-a evaporat, astfel încât, în februarie 1918 niciun soldat rus nu mai era pe front. În schimb toată Moldova era plină de cai, tunuri, arme şi căruţe părăsite.

Ultima noastră acţiune nereuşind, eram în imposibilitate de a continua războiul şi în februarie 1918, România în agonie a fost nevoită să înceapă tratativele de pace cu duşmanul.

Ce-a urmat se ştie.

Cu o brutalitate fără precedent în istoria lumii, inamicul ne-a *impus*, cu genunchiul pe piept şi cuţitul în mână, să semnăm în martie acelaşi an, pacea de la Bucureşti.

Schilodiţi şi cu ştreangul de gât, eram totuşi mândri de luptele, sacrificiile şi suferinţele noastre. N-am regretat niciodată gestul făcut la 15 august 1916 fiindcă pe de-o parte ne îndeplinisem o sfântă şi strămoşească datorie, iar pe de altă parte, aveam credinţa nestrămutată că dreptatea va triumfa.

Astăzi, după atâtea secole de nesfârşite lupte, Soarele nostru a răsărit şi visul nostru a devenit o realitate. România este şi va rămâne veşnic Mare.

C.

— ARGUMENTE ETNOGRAFICE

C.

— ARGUMENTE ETNOGRAFICE

În prima parte a acestui studiu am arătat, în linii cu totul generale, originea şi trecutul neamului românesc. Studiul cuprinde numai generalităţi istorice fiindcă este făcut cu intenţia de a pune la îndemâna necunoscătorilor elemente care le sunt strict necesare pentru a aprecia cât de lung şi de însângerat a fost drumul pe care neamul românesc l-a străbătut de la originea lui şi până astăzi.

Toţi acei mai sus vizaţi au putinţa să constate, chiar şi din această sumară descriere, că românii au constituit întotdeauna o forţă şi că România Mare este o consecinţă a drepturilor noastre istorice iar nu improvizaţia unor ambiţioşi.

Ceasul dreptăţii noastre supreme a sunat de-abia după 18 secole de lupte şi sacrificii.

La chemarea lui, românii de pretutindeni au zdrobit lanţurile şi au zburat în codrii Bucovinei, la Nistru şi la Tisa unde fac din piepturile lor graniţele viitoare ale României Mari.

Am pus douăsprezece secole să ajungem unde suntem şi vom rămâne unde ne găsim fiindcă drepturile noastre nu sunt numai de natură istorică.

Pentru a concretiza această ultimă afirmaţiune am anexat pentru studiu o hartă etnografică imprimată la Berlin şi tabele cu date culese din ultimele statistici care au fost întocmite de austrieci, unguri şi ruşi.

Examinaţi cu atenţie atât harta cât şi tabelele şi veţi găsi repede cauzele care ne-au determinat, chiar de la începutul războiului european, să ne lepădăm cu atâta grabă şi bucurie de aceia pe care printr-un act secret şi personal, îi aveam ca aliaţi şi să trecem de partea acelora care în *mod firesc erau cu adevărat aliaţii întregului pojwr român*

Desfaceţi harta Anexa Nr. 2 şi *veţi constata dintr-odată cât de numeroşi sunt românii şi cât de strânse sunt rândurile lor*.

Ţineţi seama de graniţele care până acum au tăiat în două corpul viu al aceluiaşi neam şi vă veţi explica cu uşurinţă *pentru ce armata românească a reînviat atât de puternică în primăvara anului 1917 şi a învins, în condiţiile cunoscute, la Mărăşeşti*.

Dacă însă în acelaşi timp se mai ţine seama atât de condiţiile istorice în care poporul acesta a trăit 12 secole neîntrerupt cât şi de regimul de teroare şi exterminare la care el a fost supus necontenit în toată această nesfârşită şi întunecoasă perioadă, se poate *aprecia cât de puternică şi de mare a fost conştiinţa lui naţională şi forţa lui de rezistenţă*.

Datorită acestor invincibile şi inepuizabile mijloace, care au constituit singura noastră armă de luptă, străinii n-au putut niciodată pătrunde în casa noastră.

N-am fost niciodată cu toţii, cu adevărat, uniţi politiceşte, dar

am fost întotdeauna uniţi sufleteşte.

Graiul, portul şi credinţa noastră au fost în toate timpurile aceleaşi.

Călcaţi ţara în lung şi în *lat*; *mergeţi de la Nistru până la Tisa şi din Maramureş până la Mare şi veţi constata pretutindeni acelaşi chip, aceeaşi privire, aproape acelaşi port şi absolut acelaşi grai şi aceiaşi dorinţă*.

Situaţia aceasta este recunoscută de înşişi duşmanii noştri. Ei arată, în harta etnografică aici anexată, că românii formează un bloc impunător care predomină în toată regiunea Carpaţilor Meridionali.

Comparaţi între ele toate hărţile etnografice care au fost făcute –, în toate timpurile, atât de duşmanii direcţi interesaţi să ascundă realitatea, cât şi de imparţiali cercetători ai adevărului şi *veţi vedea că existenţa, întinderea şi uniformitatea blocului românesc este de toţi recunoscută*.

Aşezaţi acest bloc pe harta Anexa Nr. 1 şi veţi constata că limitele lui se confundă aproape peste tot şi pe alocuri sunt tăiate, de *graniţele care ne-au fost recunoscute de aliaţi prin tratatul de alianţă pe care l-au semnat cu noi în august 1916*.

Dintre aceştia aproape 5.000.000 au fost până acum sclavi în ţara lor.

Astăzi braţele lor s-au încrucişat cu ale noastre peste crestele Carpaţilor şi apele Prutului şi nicio forţă din lume nu va fi în stare să le desfacă vreodată.

TABEL GENERAL

Situaţia populaţiilor în România Mare

Nu (ionalilăţ!	România (vechiul regat cu Dobrogea)	Ba sarabia	Tran sil vania. Criş ana. Bana t. Mar amureş	c
Români	6.500.000	1. 100.000	3.20 0.000	5
1 intuiri			1.08 6.000	.
mi			496. 000	

<.mnani (Saşi iv; il) i)		42.000	670.000	.
II Ioni (Huşi, 1 icrainieni)		257.000	23.000	0
»ulii			287.000	
l’iirci, Tătari	176.000			
Mulsuri	193.000	65.000		
1: vrei	330.000	141.000	196.000	0
Alic Naţionalităţi nucel, poloni etc.)	230.000	23.000	165.000	.
1 Rentrai	7.429.000	1.628.000	6.123.000	0

Notă. – 1: În toată regiunea cuprinsă între Tisa, Nistru, Dunăre şi Mare, românii au o majoritate zdrobitoare. Proporţia lor faţă de celelalte naţionalităţi este de 70 o/o în realitate, această proporţie este mult mai mare fiindcă populaţia românească aflată actualmente în Ardeal, Bucovina şi Basarabia este mult mai numeroasă decât aceea pe care o arată statisticile întocmite* de inamici.

2. Examinând harta etnografică – Anexa 2 – constatăm cu uşurinţă că, pe de o parte, elementul românesc formează o masă compactă, iar pe de altă parte că celelalte elemente sunt izolate şi înecate în blocul nostru. Această situaţie este consecinţa evidentă a infiltraţiilor prin ajutorul cărora inamicii noştri au căutat să spargă blocul românesc.

3. Cât de mare este vitalitatea şi puterea de rezistenţă a elementului românesc, rezultă cu prisosinţă din faptul că, timp de o mie de ani, blocul românesc s-a menţinut absolut compact, cu tot numărul spânzurătorilor şi temniţelor cu care ungurii voiau să ne convingă că Transilvania este locuită numai de unguri.

4. Situaţia etnică ne este cu desăvârşire favorabilă, şi în cazul când se examinează pe regiuni valoarea elementului românesc. Acesta afirmaţiune o dovedim cu însăşi datele publicate de inamicii noştri şi arătate în tabelele corespunzătoare fiecărei regiuni. (Vezi tabelele următoare).

În notele care însoţesc fiecare din aceste tabele se dovedeşte

că, în ce priveşte Transilvania, Banatul, Bucovina şi Basarabia, ele nu corespund realităţii.

Duşmanii noştri n-au ezitat să întrebuinţeze orice mijloc, numai să mărească numărul lor, în detrimentul elementului românesc.

5. După cum se constată din tabelul statistic al teritoriilor româneşti din fostul regat ungar (art. 5 şi 6), situaţia este pe deplin în favoarea elementului românesc; căci dacă din 1.096.000 unguri se scad 195.000 evrei şi 200.000 funcţionari, care vor pleca în Ungaria pe dată ce paceja se va încheia, rămân numai 701.000 unguri, faţă de 11.075.000 români.

1. Aceste date sunt luate după ultima statistică făcută de autorităţile maghiare şi corectată după statistica maghiară făcută pe baza confesiunilor.

2. Este de remarcat că în ciuda tuturor măsurilor luate de unguri pentru a spori numărul lor în raport cu al românilor, *totuşi datele arătate în această statistică ne sunt favorabile*.

După cum se arată mai jos, ele nu reprezintă realitatea.

3. Pentru a spori numărul maghiarilor în dauna românilor, ungurii au întrebuinţat următoarele mijloace:

a) *Au socotit printre unguri pe toţi aceia care ştiu să vorbească ungureşte*, ori este îndeajuns de cunoscut că românii au fost nevoiţi să înveţe ungureşte fiindcă altfel n-aveau acces la autorităţi; *b*) *Au socotit tot printre unguri pe toţi acei care poartă un nume unguresc*. Ori, este iarăşi cunoscut că autorităţile au silit populaţia să dea noilor născuţi nume ungureşti.

4. Dovada cea mai evidentă că datele lor statistice sunt falsificată o face faptul că există o mare diferenţă între datele privitoare la naţionalităţi şi acelea privitoare la confesiuni.

Astfel în statistica pe naţionalităţi ei arată că românii sunt în număr de 2.686.230 iar din statistica pe confesiuni rezultă că ei sunt în număr de 3.103.034.

Astfel în această ultimă statistică găsim că grecoorientalii şi greco-catolicii (confesiuni practice numai de români, sârbi şi ruteni) sunt în număr de 3.412.852.

Ori dacă din această cifră se scad sârbii şi rutenii *prevăzuţi în statistică pe naţionalităţi rămân 3.103.034 care nu pot fi* altceva *de români*, deoarece nicio altă, naţionalitate nu mai practică aceste confesiuni.

Diferenţa între ambele statistici este deci de 416.804.

5. Printre cei 1.085.679 maghiari prevăzuţi în statistica ungurească sunt socotiţi 195.000 de evrei (care toţi vorbesc ungureşte) şi 240.000 funcţionari care după încheierea păcii vor trebui să plece în Ungaria propriu-zisă.

Bin Ardeal şi teritoriile româneşti din fostul regat Ungar, din 19
confesiunilor

Populaţia din:	Români Unguri Secui	% %	%	Şvabi	% Slovaci	%	Sârbi Str	%
Ardeal	1.5 42.2G8.57 ,6.2S7.92 4.10,7.49 5.982*	,5	18	23 4.085	8, 7 –			
Banat	608 .694.38,5. 205.610.1 2,9 –			38 7.545	24 ,4.22.131 3	1,	28 4.829** ,9	1
Crişana	690 .144.53,7. 443.236.3 4,4 –			43 .381	3, 3.25.536 9	1.	2. 668 2	0
Maramureş	Î 261.928.5 2,4.148.9 09.29,7 –			13 9.591	1,9.455.0,09		27	
Total	3.1 03.034.54 ,6.1.085.6 79.15,6.4 95.982	7	7,	674.602.10, 6.48.122	O	1.	28 7.024 5	4

Scăzind aceste cifre din numărul de mai sus rezultă că elementul unguresc din ţinuturile româneşti *se reduce la* 650.679 *faţă de 3.103.034 români*.

6. Disproporţia aceasta între cele două elemente care-şi dispută dreptul de a domina în aceste regiuni va fi şi mai mare în ziua când se vor întoarce în Transilvania:

a) Cei 300.000 români emigraţi în America; b) Cei 160.000 refugiaţi în România din cauza persecuţiilor politice; c) Cei 50.000 refugiaţi în Macedonia din cauza persecuţiilor.

Cu aceste elemente cifra românilor se va ridica la 3.613.034 faţă de 650.000 unguri.

Populaţia	Dobrogen \crhe La 1850	°z	La 1880	%	La ! 1900	%	C… ea în 188019…
Români	18 .2.80	30 ,9	40 .499	27 ,5	12 5.035	44 ,3	8
Bul	5.	10	29	19	39	15	9

gari	970	, O	.440	,9	.282	, O	
Găgăuzi							
Turci	11.340	19,1	10.448	11,2	11.508	4,4	
Tătari	11.125	18	27.906	19, O	28.475	10,9	5
			6.481	4,5	9.105	3,5	2
Ruşi			8.348	5,6	13.652	5,2	5
Ţigani			706	0,5	2.283	0,8	
Lipoveni			9.683	6,5	13.300	5,1	3
Armeni			971	0,7	2.347	0,9	1
Evrei			3.147	2,1	5.415	1,3	2
Germani			3.030	2,O	8.751	3,3	5
Italieni							
Albanezi							
Alistro-ungnri							
Polonezi							
Sârbi							
Alte naţionalităţi	12.575	21,2	587	0,4	3.636	1,4	
Total	59.290		147.247		260.789		

44
45

DOBROGEA

Date istorice

1. Toată regiunea, cunoscută astăzi sub numele de Dobrogea, are, după cum vom vedea mai jos, un trecut istoric foarte strâns legat cu acela al neamului românesc.

2. În timpurile îndepărtate, antemergătoare dominaţiei romane în orientul Europei, Dobrogea a fost teritoriu tracic şi zonă de

influenţă greacă.

3. Câţiva ani mai înainte erei creştine provincia fiind cucerită de romani devine zonă de influenţă romană şi este cunoscută în istorie sub numele de „Scythia minor”.

4. Dominaţia romană asupra acestei regiuni a ţinut 700 de ani.

În acest lung interval de timp caracterul ei etnic a fost cu totul modificat.

Sub influenţa dominaţiei romane elementul local – tracic – s-a *contopit cu coloniştii latini şi a dat naştere unei populaţii cu totul noi, al corei caracter şi obiceiuri erau romane*.

Au rezistat acestei radicale transformări numai coloniile greceşti care erau aşezate în lungul Mării Negre.

5. Cu începere din secolul al III-lea până în secolul al X-lea Dobrogea a suferit ca şi ţările româneşti de influenţa vântului pustiitor al năvălirilor barbare.

Rând pe rând au trecut pe aici, cu intenţia de a pătrunde adânc în peninsula Balcanică, geţii, slavii, bulgarii, pecinegii şi tătarii.

Dintre toţi aceştia nu ne vom ocupa în mod special decât de bulgari deoarece sunt singurii care mai ridică astăzi pretenţii asupra Dobrogei pe baza drepturilor istorice.

Valoarea acestor drepturi va fi analizată mai jos.

Deocamdată este necesar să arăt că pentru a opri înaintarea barbarilor către Peninsula Balcanică romanii au ridicat între Dunăre şi Mare, de la Cernavodă la Constanţa, cunoscutul val de apărare ale cărui urme, bine reliefate, se văd şi astăzi.

Valul nu a servit complet scopului fiindcă năvala a continuat şi astfel îşi fac pe rând apariţia şi trec pe aici, în ordinea arătată, toţi sălbaticii pomeniţi mai sus.

În secolul al VHlea reuşesc să străbată în Balcani şi bulgărit

6. În anul 679 provincia a fost *cedată* bulgarilor de către Imperiul Roman din Răsărit.

La această epocă, atât în Dobrogea cât şi în Dacia se găsea o populaţie de origine romană*.

7 Dominaţia bulgară a durat 292 de ani.

Cu toate că această dominaţiune a fost destul de îndelungată, *totuşi cu nimic nu se poate dovedi că noul element stăpânitor a influenţat caracterul etnic al populaţiei sau a colonizat regiunea cu elemente proprii*.

Nicio urmă de nicio natură n-a fost lăsată de această dominaţie. Din această cauză nu s-a putut încă stabili cu precizie măsura în care s-a exercitat şi caracterul pe care l-a avut.

Nu acelaşi lucru poate fi afirmat despre influenţa pe care a avut-o dominaţia exercitată de romani în Dobrogea până la data când au cedat-o bulgarilor.

Urmele acestei atât de îndelungate dominaţii sunt în Dacia şi în Dobrogea atât de numeroase, de evidente şi de universal cunoscute

încât nu găsesc necesar să insist asupra lor.

Cauzele care au făcut ca dominaţia romană să dea rezultate atât de mari, iar dominaţia care i-a urmat să dea rezultate atât de mici, pot fi cu uşurinţă găsite dacă se cercetează raportul care exista, în ambele cazuri, între elementul conducător şi cel condus, în ce priveşte starea intelectuală şi morală.

8. În 971 Bulgaria orientală a fost cucerită de bizantini. Cu această ocazie „Scythia minor" a trecut în sfera de acţiune a Imperiului Bizantin şi deci prima dominaţie bulgărească asupra provinciei a luat sfârşit.

Mărturiile scrise rămase de la bizantini arată că atât la această epocă – 971 – cât şi mai târziu, în secolul al XII-lea, toată regiunea strânsă între Dunăre şi Mare era locuită de „Vlahi, urmaşi ai vechilor coloni din Italia ((.

Această afirmaţie constituie desigur, ea singură cel mai puternic susţinător ai drepturilor noastre istorice şi etnice asupra Dobrogei, fiindcă pune dintr-odată în evidenţă valoarea argumentelor cu care sprijinim cauza noastră în această privinţă.

9. Din cele mai sus arătate rezultă atât fazele istorice prin care a trecut actuala Dobroge până în secolul al X-lea cât şi caracterul etnic pe care l-a avut regiunea atât înaintea aşezării slavilor şi bulgarilor în Balcani cât şi după aşezarea lor prin aceste locuri.

Sprijiniţi pe aceste date puteţi acum aprecia care dintre cele două popoare, care-şi dispută astăzi posesiunea Dobrogei, are realmente drepturi istorice şi etnice asupra ei.

10. Odată bine stabilit faptul că „Vlahii" cu alte cuvinte românii s-au găsit în Dobrogea atât în anul 879 când bulgarii au devenit din întâmplare stăpânitorii ei, cât şi în secolul al XII-lea când dominaţia lor încetase de mai bine de 100 de ani, trec mai departe şi reiau firul istoric de acolo de unde l-am lăsat adică de la anul 971 când provincia a trecut sub autoritatea Imperilui Bizantin.

11. După anul 971, când bizantinii au cucerit Bulgaria de Răsărit şi Dobrogea, începe în Balcani o perioadă foarte agitată.

Aceste agitaţii aveau drept cauză principală voinţa tuturor populaţiilor din Balcani de a se emancipa de sub dominaţia Bizantină.

Cea mai importantă consecinţă a acestor frământări a fost apariţia Imperiului Vlaho-Bulgar în anul 1186.

Această nouă grupare politică a luat fiinţă *în urma luptelor duse în comun, contra Imperiului Bizantin, de vlahi şi bulgari, sub conducerea a doi fraţi, Petru şi Asan, de origine vlahă*.

Imperiul Vlaho-Bulgar cuprindea şi Dobrogea.

Astfel fiind, cu această ocazie a încetat influenţa şi autoritatea pe care bizantinii au exercitat-o 215 ani – de la 971 la 1186 – asupra acestei regiuni.

12. Statul Vlaho-Bulgar datorând existenţa sa numai energiei conducătorilor a avut o existenţă foarte limitată în timp.

După o scurtă perioadă de prosperitate a început să decadă.

În timpul acestei decadenţe Vlaho-Bulgarii au pierdut, nu se ştie în ce împrejurări şi la ce dată, toată regiunea dintre Dunăre şi Marea Neagră.

La 1320 regăsim ţinutul sub stăpânirea patriarhului din Constantinopc-l.

În consecinţă de la 1186 până pe la 1250 Dobrogea a fost sub dominaţia dinastiei de origine Vlahă a Asanizilor; iar de la această dată şi până la 1320 nu se poate preciza situaţia politică pe care a avut-o.

13. Pe la 1360 împăratul Bizantin Ion Paleologul a pus mare parte din Dobrogea, probabil pentru o mai bună administraţie şi apărare, sub autoritatea Despotului Dobrotici, ruda sa şi de atunci ţinutul este cunoscut sub numele de „Ţara lui Dobrotici" – „Terra Dobroticii".

14. De la Dobrotici ţinutul trece pe la anul 1385, probabil prin moştenire, în stăpânirea Domnului Munteniei, Mircea cel Bătrân, care se intitulează în tratatele sale de alianţă cu polonii *„Despot al Ţării lui Dobrotici", iar în hrisov „Domn de amândouă părţile peste toată Dunărea până la Marea cea Mare şi cetăţii Dristoruluil*.

15. În timpul acesta turcii străbătuseră în Europa; desfiinţaseră la 1393 complet Bulgaria şi continuând înaintarea lor către gurile Dunării, *cuceresc de la Mircea toate ţinuturile pe care acesta le stăpânea pe dreapta Dunării*.

1 Silistra de astăzi.

Tendinţa turcilor era de a înainta la Nord de Dunăre către Europa din Mijloc.

Din cauza acestei tendinţe s-au dat, între români şi turci, o serie de războaie crâncene pe urma cărora *Mircea reuşeşte, la 1403, să asigure autonomia şi integritatea Principatului Munteniei*.

În consecinţă, Marele Domnitor Român reintră în posesiunea *ţinuturilor din dreapta Dunării*, care îi fuseseră răpite după 1393 şi începe din nou a se nomina „Domn de amândouă părţile peste toată Dunărea până la Marea cea Mare".

Pe la 1420 Turcii recuceresc Dobrogea de la urmaşii lui Mircea.

Din cele mai sus arătate, la acest capitol, rezultă două fapte capitale care trebuie neapărat reţinute fiindcă, împreună cu constatările care au fost făcute la capitolele 7 şi 8, formează rădăcinile istorice care leagă indisolubil Dobrogea cu Ţara Românească şi fac din aceste două ţinuturi unul şi acelaşi trup.

Aceste fapte sunt:

a) La 1393, când Bulgaria a fost desfiinţată şi transformată în paşalâc turcesc, *Dobrogea făcea parte integrantă din Principatul Munteniei*.

b) La 1420 Dobrogea a fost cucerită de turci *de la români, iar nu de la Bulgari şi după cum prea bine se ştie, chiar şi de bulgari, 467*

de ani mai târziu provincia a fost recucerită de români tot de la turci.

16. De la 1420 la 1876 Dobrogea a aparţinut necontenit Turcilor.

Perioada aceasta a fost una din cele mai dureroase din tot trecutul neamului românesc.

În tot acest lung interval de timp poporul românesc a dus, de cele mai multe Ori singur şi foarte rar în tovărăşia altora, contra turcilor o grea şi nesfârşită luptă care s-a terminat la 1878 când, trupele ruso-române au prăbuşit definitiv la Plevna o glorie care se datora slăbiciunii creştinilor iar nu tăriei Semilunei.

Cu această ocazie pe de o parte noi ne-am asigurat prin sacrificiul sângelui nostru, pentru totdeauna independenţa şi stăpânirea a doua treimi din regiunea pe care o pierdusem la 1420, iar pe de altă parte am ridicat de pe umerii bulgarilor jugul pe care îl purtau de la 1393, adică de aproape 500 de ani.

17. După terminarea războiului s-a impus turcilor, la St. Ştefano, să cedeze României *toată Dobrogea piuă* la *linia Rnsciuc-Varna, ambele inclusiv*.

Hotărârea a rămas în întregime definitivă şi ar fi fost desigur întărită şi de congresul care a avut loc la Berlin dacă nu intervenea cunoscuta trădare.

Din cauza acestui act odios Dobrogea a fost tăiată în două, printr-o linie nenaturală care nu corespundea consideraţiunilor de ordin istoric şi geografic şi desconsidera pe acelea de ordin etnic, economic şi politic.

Astfel frântă regiunea a fost împărţită între noi şi bulgari.

Procedarea congresului de la Berlin sau, mai bine zis, trădarea ruşilor este originea adevărată a urii fără limită

Din cauza consideraţiilor de ordin geografic, economic, politic şi militar Dobrogea cu cadrilaterul, a constituit în toate timpurile una şi aceeaşi regiune.

Pentru aceste consideraţii *cine stăpâneşte partea de nord a Dobrogei implicit va trebui să stăpânească şi partea ei de sud*.

Situaţia creată Dobrogei de congresul de la Berlin a contribuit, într-o largă măsură, *la încordarea care a domnit în Balcani după acest congres*.

18. La 1912 Turcia doborâtă în însăşi slăbiciunea ei s-a prăbuşit definitiv.

Pe ruinele ei a încercat să se ridice prin trădare şi crimă, ca stăpânitor şi dictator în Balcani, Statul Bulgar.

Sârbii şi grecii găsindu-se într-o situaţie militară critică, au cerut ajutorul nostru.

România a intervenit la timp şi după o energică dar fulgerătoare acţiune a silit armata bulgară să ceară iertare şi pace.

Astfel se încheie în august 1913 pacea de la Bucureşti, prin care România a luat de la bulgari Cadrilaterul, reparând astfel ea singură,

numai în parte, greşeala congresului de la Berlin.

Cu ocazia acestei etape, hotarul de sud al Dobrogei a fost deplasat până aproape de limita naturală şi istorică a acestei regiuni.

A treia etapă va urma.

Linia Rusciuc-Varna este graniţa strategică şi politică care va asigura din toate punctele de vedere toate interesele noastre.

Concluzii

În rezumat de la începutul erei creştine şi până astăzi politiceşte Dobrogea a aparţinut:

a) 679 ani Romanilor.

b) 292 „Bulgarilor (679 – 971).

c) 280 „Bizantinilor (971 – 1186 şi 1320 – 1385).

d) aproximativ 64 ani Vlaho-Bulgarilor (1186 – 1250).

e) „70 „Patriarhatului din Constantinopol (1250 – 1320).

f) 458 ani Turcilor (1420 – 1878) şi *g*) 77 „Românilor (1385 – 1420 şi 1878 – 1919).

Datele sunt categorice. Dintr-un total de aproape 2000

de ani, Dobrogea a aparţinut bulgarilor numai 292 de ani.

Dacă la această constatare se mai adaugă şi faptul imposibil de tăgăduit, că dominaţia bulgară n-a lăsat absolut nicio urmă de nicio natură în Dobrogea se poate cu uşurinţă aprecia importanţa drepturilor istorice în baza cărora bulgarii pretind Dobrogea.

Aceste drepturi sunt cu atât mai neexistente cu cât se ştie că din secolul al X-lea şi până astăzi bulgarii n-au mai avut nicio autoritate şi nici nu au mai exercitat vreo influenţă asupra acestei regiuni.

Date etnografice

1. Din punct de vedere etnografic Dobrogea prezintă un aspect foarte interesant prin faptul că în această regiune se găsesc reprezentate toate populaţiile balcanice.

Examinând tabelul statistic respectiv constatăm că *cei mai numeroşi sunt romanii*, *deoarece ei reprezintă* 33% *din populaţia totală* (Dobrogea şi Cadrilaterul), *după aceia vin turcii şi tătarii cu* 26% *şi în al treilea rând bulgarii* cu 25%.

2. Pe când românii se găsesc în Dobrogea din timpurile cele mai îndeărtate – vezi partea istorică – turcii şi mai ales bulgarii au venit ulterior, în ordinea în care sunt pomeniţi şi la datele pe care le voi arăta imediat mai jos.

Apariţia şi fixarea turcilor în această regiune este o consecinţă a intereselor de ordin strategic ale imperiului turcesc.

Sultanii au colonizat în special regiunea cuprinsă între Valul lui Traian şi Balcani cu turci şi tătari cu scop de a pune Imperiul la adăpostul atacurilor care erau îndreptate de la Nord prin Dobrogea.

Operaţiunea s-a *executat între 1500 şi 1850*.

Scopul a fost complet atins, fiindcă cu timpul s-a format în Dobrogea de sud şi mai ales în regiunea cuprinsă între Balcani şi linia

Silistra-Mangalia, un bloc tureotătar care a dat regiunii un caracter cu desăvârşire turcesc.

La 1877,77% din populaţia Cadrilaterului era turcească.

Bulgarii intrând la 1878 în stăpânirea Cadrilaterului au început imediat să colonizeze regiunea cu bulgari. În acest scop au silit pe turci şi pe tătari să emigreze în Asia Mică.

Cu toate acestea turcii şi tătarii sunt şi astăzi în majoritate în Cadrilater. La 1913 când Cadrilaterul a fost anexat la România, ei reprezentau 47% din totalul populaţiei. La aceiaşi dată bulgarii nu reprezentau decât 42% din populaţia regiunii.

Cu toată superioritatea lor numerică şi cu toate că s-au instalat cu mult înaintea bulgarilor cu atât în Cadrilater cât şi în Dobrogea veche, totuşi turcii nu mai au azi pretenţie să stăpânească aceste regiuni.

Astfel fiind bulgarii sunt singurii care mai contestă astăzi tăria drepturilor noastre asupra Dobrogei.

Ori am văzut că, din punct de vedere istoric, drepturile lor asupra Dobrogei sunt cu desăvârşire şterse.

Pentru a trage însă concluzii definitive, în această privinţă, rămâne să stabilim, odată pentru totdeauna, ce valoare au argumentele, de ordin etnic, pe care le invocă în sprijinul cauzei lor.

După toate constatările istorice bulgarii sunt cei mai noi locuitori ai Dobrogei. Ei au venit în această regiune în a doua jumătate a secolului al XVII-lea şi în secolul <*ti* XVII-lea, cu ocazia luptelor ce au avut loc între ruşi. Şi turci. În această perioadă populaţiile creştine din Balcani erau prigonite de turci fiindcă simpatizau pe faţă cu armatele ruseşti.

Din cauza acestor persecuţii foarte mulţi bulgari s-au refugiat o parte peste Dunăre, în Ţara Românească, unde s-au instalat prin judeţele Ialomiţa şi Ilfov; iar cei mai mulţi prin Dobrogea, către sudul Rusiei.

Parte din acei care fugeau în Rusia s-au oprit şi instalat în satele pustiite de războiul din împrejurimile Babadagului şi Tulcei.

Astfel au luat fiinţă primele colonii bulgăreşti *în* Dobrogea de Nord.

Aceste colonii au fost ulterior sporite cu elementele care mai târziu au voit să se reîntoarcă din Rusia în ţara lor de origine.

Trecând prin Dobrogea au găsit pe foştii lor tovarăşi foarte bine instalaţi şi o administraţie turcească care devenise îngăduitoare din cauza decadenţei în care intrase Imperiul turcesc, astfel încât au renunţat de a se mai întoarce în Bulgaria şi au rămas pe loc.

În afară de aceste colonii se mai găsesc prin unele sate din Dobrogea, bulgari răzleţi, rămăşiţe ai foştilor păstori care au venit din Balcani după păşune ori s-au refugiat din cauza războaielor.

În ce priveşte Cadrilaterul, aşezarea bulgarilor acolo este de dată şi mai recentă. Afirmaţia o voi dovedi-o la timp cu documentele pe

care ni le pun la îndemână chiar istoricii bulgari.

III. Odată precizată ordinea, cauzele şi data când românii, turcii şi bulgarii, şi-au făcut apariţia lor în Dobrogea trec şi examinez care este, sub raportul etnografic, situaţia actuală a regiunii, pentru a se vedea dacă cel puţin din acest punct de vedere dreptatea este de partea acelora care *au răguşit strigând că Dobrogea trebuie să fie a bulgarilor fiindcă este locuită de bulgari*.

În acest scop am întocmit tabelul statistic de mai jos, în care se arată care a fost situaţia populaţiei dobrogene: şi Cadrilaterul Bulgariei.

a) La 1850 când Dobrogea şi Cadrilaterul erau de 450 ani sub dominaţia turcească; *b*) La 1880 şi 1900 când Dobrogea aparţinea României şi Cadrilaterul Bulgariei; c) La 1913 când Cadrilaterul a fost alipit României prin pacea de la Bucureşti; şi *d*) în 1916 când am intrat în războiul european.

Examinând situaţia la aceste epoci, care coincid cu fazele istorice prin care a trecut regiunea în secolul al XIX-lea, constatăm următoarele:

1. Relativ la partea din Dobrogea pe care am reluat-o de la turci în 1878:

a) În anul 1850, când Dobrogea veche era sub dominaţia turcească, românii erau de 3 ori mai numeroşi decât Bulgarii; *b*) Astăzi românii sunt în Dobrogea de 4 ori mai numeroşi ca bulgarii.

c) Situaţia populaţiei, repartizată în orăşeni şi săteni este următoarea:

98.249 locuitori orăşeni.

283.181 „săteni.

Printre aceştia sunt:

În oraşe: Români 50.100, adică 58,6% bulgari 7.692, „8,7%.

În sate: Români 166.325, „58%

În sate: Bulgari 43.557, „15%

În consecinţă, atât la oraşe cât şi la sate majoritatea populaţiei dobrogene este formată din români.

Chiar în Babadag, centrul agitaţiilor bulgare, populaţia românească este în majoritate.

d) Este de observat că de la 1850 până la 1913 populaţia bulgară a crescut de la 5.970 la 51.000.

Este evident că în timp de 60 ani nu era posibil ca populaţia aceasta să crească cu 756% numai datorită naşterilor.

Noi elemente bulgăreşti au continuat să afluiască în regiune.

În sfârşit pentru a concretiza şi mai bine valoarea argumentelor etnice în virtutea cărora bulgarii reclamă Dobrogea, am întocmit următorul tabel în care cifrele arată ceea ce diplomaţii bulgari au hotărât să ascundă:

Naţionalităţi	Situaţia la:	Observaţii

	1850	1880	1900	1913	
Români	18.280	40.500	125.000	21G.000	
Bulgari	5.970	29.440	32.000	51.000	

Comparând aceste date între ele, te întrebi, fără să vrei, dacă are vreo limită îndrăzneala acelora care, cu toate că cunosc realitatea, totuşi pretind că Dobrogea li se cuvine lor fiindcă este locuită de ai lor.

2. *Relativ la regiunea pe care am anexat-o în 1913 din motiv de ordin strategic, economic şi politic*:

Cadr laterul a fost locuit numai de turci şi tătari.

Astăzi chiar populaţia bulgară este tot în minoritate cu toate că bulgarii stăpânesc regiunea de la 1878 şi în acest timp au luat cele mai brutale măsuri pentru a sili pe turci şi tătari să părăsească casele şi avutul lor.

Dovada acestor afirmaţiuni o face următoarele mărturii:

a) Doctorul Miletici, etnograf şi profesor la Universitatea din Sofia, declară că la 1878, populaţia cadrilaterului era formată din 77,5V2 Turci şi Tătari şi 16 y2 Bulgari.

b) Doctorul C. Jirecek, fost profesor la Viena şi mai târziu Ministru de Instrucţie Publică în Bulgaria arată în lucrarea sa „Das Fürstenthum Bulgarien” că în tot Cadrilaterul, Rusciuc, Varna inclusiv, popuaţia turcă este în mare majoritate.

Tabelul următor concretizează foarte bine situaţia descrisă de acest Bulgar improvizat şi înfocat bulgarofil.

Tabelul conţine datele statistice stabilite la 1888, exprimate în procente la sută de locuitori:

Naţionalitatea	Balcic	Bazargic (Dobreiş	Silistra	Ak Kadântarj	Turtii caia	5 de	zaurt
Turci	38,8	53,1	23,5	90,1	64,8	83,9	,2
Uulgari	51,4	36,6	67, O * i		22,2 !	8,6	, O

c) *Kanitz* arată într-o lucrare intitulată „Bulgaria” că între 1872 şi 1879 se aflâ *în oraşele din Dobrogea nouă, Balcic, Cavarna, Silistra, o majoritate turco-tătară, în faţa unei minorităţi bulgare*.

d) Doctorul Launay în „Bulgarie d’hier et de demain” declară (paginile 146 – 162) că nu se aude de loc limba bulgară în aceste centre.

*

* * *

Din cele arătate mai sus rezultă că populaţia bulgară existentă astăzi în Cadrilater este cu totul recentă.

Dovada acestei afirmaţiuni ne este dată şi prin statistica numirilor geografice.

Astfel în judeţele Durostor şi Caliacra se găsesc astăzi 389 sate din care 326 cu numiri turceşti, 51 numiri bulgare şi 12 numiri româneşti.

Proporţia se menţine pentru numirile dealurilor, râurilor, pădurilor, etc.

IV. *Concluzii generale*:

1. În vechea Dobroge românii reprezintă 57% din populaţia totală şi bulgarii numai 13%;

2. În Cadrilater bulgarii reprezintă 42% din populaţia totală iar turcii şi tătarii 47%;

3. În cele două regiuni, socotite împreună, sunt 223.000 români şi 173.000 bulgari.

BUCOVINA Date statistice

Naţionalităţi	P o p cu I a {. I a						
	În 1775	%	În 1869	%	În 1890	În 1900	%
Români	70.100	90,8	217.000	43,7	208.301	229.018	3 ,6
Ruteni	2000	2,6	180.000	35,2	268.367	297.798	4 ,1
Evrei	526	0,6	47.700	9,6			
Germani			47.000	9,6	133.501	159.486	2 , O
Poloni			5.000	1,O		26.857	3 7
Maghiari						9.516	1 3
Naţiuni div.	2.374	3,1				828	0 1
Total	75.000		495.700			723.504	

Date istorice

1. Bucovina face parte integrantă din Moldova.

La 1775 provincia a fost smulsă din trupul Moldovei şi anexată cu forţa la austrieci.

Actul a fost întotdeauna calificat de furt şi nicio dată n-a fost recunoscut de români.

2. În anul când provincia a trecut sub stăpânirea austriacă 90% din populaţie era români şi numai 2*/2% ruteni.

3. Astăzi rutenii sunt în majoritate în toată regiunea de Nord a Bucovinei şi dacă examinăm cu atenţie o hartă etnografică locală constatăm că austriecii urmăreau ideea de a separa complet pe românii din Moldova de cei din Bucovina.

În acest scop voiau să facă în lungul hotarului care a separat până acuma cele două regiuni ale aceleiaşi ţări un gard viu de ruteni.

Planul era pe cale de executare.

O pană ascuţită de ruteni, aproape imperceptibilă, se furişează astăzi în lungul fostei graniţe şi stă înfiptă în masa românească cu tendinţa de a o despica.

Baza ei este în regiunea Cernăuţi şi vârful către Suceava.

Din fericire, ultimele evenimente au oprit la timp acest perfid procedeu de a-ţi însuşi ceea ce nu-ţi aparţine.

4. rutenii sunt de recentă apariţie în Bucovina.

Ei au fost aduşi de austrieci, din Nordul Galiţiei, cu scopul de a schimba caracterul etnic al regiunii.

Pentru ca operaţiunea să se facă cu cea mai mare repeziciune posibilă autorităţile austriece au dat rutenilor pământ gratuit şi i-au scutit de serviciul militar şi de dări.

Datorită acestor procedee populaţia ruteană din Bucovina a crescut între 1775 şi 1910 de la 2000 la 300.000»

5. Înainte de 1775 în Bucovina se găseau foarte puţini ruteni şi aceştia erau angajaţi ca slugi la curţile moldoveneşti şi mănăstiri.

În statistica întocmită la 1776 de generalul Splenyi, guvernatorul austriac de atunci al Bucovinei, găsim citate numai următoarele naţionalităţi; români, armeni, ţigani şi jidani.

6. Dovada cea mai evidentă că atât la începutul dominaţiei austriece cât şi mult timp mai târziu, marea majoritate a populaţiei era moldovenească, o face următoarele fapte concrete:

a) Toate actele oficiale şi decretele de stat privitoare la Bucovina au fost redactate în româneşte până la 1800; *b*) În primul plan de organizare al şcolii întocmit de austrieci la 1786 se prevede ca cursurile să fie predate în româneşte şi nemţeşte.

Această stare de lucruri a fost menţinută până la 1865; c) Josef al II-lea, succesorul Mariei Tereza, voind să organizeze administraţia Bucovinei cu funcţionari care să cunoască limba ţării, a dispus ca ei să fie luaţi din Banat;

Acest fapt face dovada, dacă mai este necesar să mai fie făcută, că locuitorii Banatului şi aceia ai Bucovinei erau de aceeaşi origine şi aveau acelaşi grai.

d) Către 1876 toate legile austriece erau traduse în româneşte şi apoi afişate în Bucovina şi în sfârşit; *e*) Savanţii austrieci Göhlert şi

Gray afirmă că moldovenii constituie populaţia de baştină în Bucovina.

7. Faptele citate mai sus la paragraful precedent pot fi multiplicate la infinit.

Mai citez încă câteva pentru aceia care se pronunţă în chestia Bucovinei fără să cunoască trecutul şi situaţia decât din ceea ce prind la întâmplare din conversaţii cu pretinşii cunoscători ai istoriei sau interesaţi să stabilească anumite curente.

Astfel:

a) La 1851, erau în Bucovina 143.682 ruteni şi 184.714 români.

Statistica fiind făcută de Gzoring este tendenţioasă.

b) După date oficiale Românii se menţin în majoritate *până la 1870*.

Până la această dată n-a existat în Bucovina niciun om politic rutean.

c) După 1870 guvernul austriac sporind avantajele acordate rutenilor, aceştia au început să vină în masă.

De la această dată înainte statisticile încep să fie favorabile rutenilor.

8. Cea mai convingătoare dovadă, dacă mai este nevoie de ea, a drepturilor noastre asupra Bucovinei o face „Diploma Imperială” dată în 1862 de cel mai mare împilător al Românilor, fostul împărat Franz Josef.

În această diplomă citim următoarele:

a) „Bucovina a trecut sub coroana austriacă pe baza tratatului încheiat la 1775 *cu Turcii*”; *b*) „La nord şi vest frontierele Bucovinei sunt râurile; Nistru, Serafineşti, Calaciunul şi Ceremuşul”; c) „Cu *toate calamităţile aduse de invazia barbarilor care a durat o mie de ani, totuşi românii şi-au păstrat naţionalitatea, limba şi obiceiurile lor*”.

d) „Dragoş-Vodă a fost întemeietorul Moldovei şi Ştefan cel Mare a luptat contra turcilor pentru a apăra creştinătatea şi civilizaţia”; e) „Mănăstirile Putna, Volovăţ, Rădăuţi, Suceava, Solea, Suceviţa, Moldoviţa, Dragomirna, Prisaca, etc. sunt momente care au fost ridicate de Domnii Moldovei, în Bucovina, în amintirea victoriilor câştigate şi în semn de pioasă recunoştinţă adusă „Atotputernicului”.

f) „De la 1786 la 1790 şi de la 1817 la 1848 Bucovina a fost înglobată administrativ la Galiţia”.

„Data *fiind însă diferenţa de limbă, legi şi obiceiuri, care exista între aceste două provincii, Bucovina a fost, după cererea populaţiei, ridicată la rangul de Ducat şi t s-a acordat autonomia administrativă*”.

Dacă Bucovina ar fi fost, după cum se afirmă de cei interesaţi, într-adevăr ruteană atunci desigur că această separaţie nu ar mai fi avut raţiunea de a fi făcută.

g) „Dieta imperială a acordat, la 25 august 1861, Bucovinei o emblemă proprie”.

Pe această emblemă se vede capul de bou reprezentat în emblema Moldovei şi tricolorul românesc.

În toată această diplomă nu se pomeneşte nimic despre ruteni.

*

9. Rutenizarea Bucovinei n-a început decât în secolul al XIX-lea când coroana de Habsburg a deschis între noi şi ruteni acest mare proces istoric cu scopul de a ne angaja la o distrugere reciprocă şi a guverna astfel mai uşor ambele naţiuni.

10. *Astăzi Austria a dispărut. Procesul dintre noi şi ruteni va fi în curând lichidat prin baionetele care se vor înşira cu faţa către Galiţia pe fruntariile lui Ştefan cel Mare.*

Toţi acei care au venit în Bucovina nechemaţi de noi şi trimişi de alţii să-şi facă bagajele şi să plece înainte de a fi poftiţi s-o facă.

D. – CONTESTAŢII

D. – CONTESTAŢII

i

Dintre popoarele victorioase, suntem singurul popor care nu ne putem bucura încă de binefacerile victoriei.

Pe măsură ce duşmanii au fost trântiţi la pământ decepţiile noastre au mers crescând. Fiecare armistiţiu nou creat a constituit pentru noi o nouă şi dureroasă lovitură.

La armistiţiul cu bulgarii se pare că Dobrogea a servit aliaţilor drept mijloc de tranzacţie.

Din această cauză s-a pus atât timp şi s-a consumat atâta energie pentru a da afară pe aceia care stăteau acolo fiindcă erau toleraţi, sprijiniţi chiar, de aliaţii noştri.

Totuşi ni s-a impus, se zice în binele nostru, să nu trecem cu trupele noastre în Dobrogea.

Fiind popor de ordine am ascultat. Să se ştie însă că n-am avut niciodată naivitatea să credem în seriozitatea argumentului invocat.

Situaţia este cu atât mai tristă cu cât aliaţii s-au găsit în drept să cenzureze, în urma cererii făcute de bulgari, multe din actele de guvernăm în t care au fost făcute de noi în această regiune.

Suveranitatea Terei este călcată în picioare tocmai de aceia care, în conformitate cu angajamentele luate, sunt datori să o respecte şi chiar să ne ajute a o face să fie respectată.

Este o umilinţă pe care desigur că nu o vom putea uita vreodată.

Prin armistiţiul semnat la Belgrad s-a împărţit poporul românesc din Ardeal şi Banat în trei părţi.

O parte, cea mai mică şi mai puţin populată de Români, s-a aruncat Regatului Român.

Gestul a fost făcut cu eleganţa pe care o pune omul F civilizat, abil şi expert, când aruncă unui câine ceea ce i-a rămas de la un dejun copios.

Ni s-a dat a înţeleg, cu delicateţea cuvenită, bineînţeles, că nu merităm nici atâta.

O a doua parte, aceea care constituie inima Ardealului, a fost

lăsată în ghearele ungureşti, deşi se ştia foarte bine că întreg Ardealul se cuvine României.

Consecinţele acestei... scăpări din vedere, după unii" sau intenţionate procedări după alţii, sunt îndeajuns de cunoscute şi este zadarnic să le reamintesc.

În sfârşit a treia parte, cea mai importantă, a fost predestinată să dea, într-un viitor foarte apropiat, dreptate acelora care au afirmat, de la început, că „Societatea Naţiunilor (< *este o utopie*.

S-a aruncat în Balcani sămânţa urii între două popoare care s-au iubit şi sprijinit reciproc de când se cunosc.

Trebuie să se ştie bine, chiar şi de cei care sunt departe, că poporul român nu va depune armele decât în ziua când întreg Banatul va fi al lui.

Se cunosc acum destul de bine care vor fi consecinţele armistiţiului ce s-a semnat la Belgrad, fără noi şi în contra intereselor noastre.

S-a tras acolo, pe o hartă, la întâmplare, o linie artificială şi arbitrară care nu corespunde drepturilor noastre de ordin economic şi militar.

La 13 noiembrie 1918 s-a înfipt, la Belgrad, adânc şi cu sânge rece, un cuţit tăios în inima românismului.

Luptăm de atunci să-l scoatem şi nu am reuşit încă.

Lupta noastră va continua oricare va fi decizia care va fi luată de alţii.

Mai târziu, când Aliaţii s-au întrunit la Paris pentru a stabili bazele lumii viitoare, am început să ne dăm bine seama că ceea ce socoteam noi că era consecinţa unei greşeli crea în realitate paravanul înapoia căruia se ascundeau anumite intenţii.

Se şoptea, la început cu timiditate şi mai târziu s-a afirmat cu îndrăzneală, că revendicările Românilor nu vor putea fi, *în întregime*, satisfăcute.

Astfel se spune că Banatul şi cu Bucovina vor fi mutilate.

Banatul va fi împărţit între români şi sârbi; iar Bucovina între noi şi un stat încă necunoscut chiar şi de acei care vor să-l inventeze.

Cunoscând aceste intenţii, instinctiv ne reamintim de tratatul nostru de alianţa din 14 august 1916. Desfăceţi-l şi veţi constata la art. III că „Franţa, Anglia, Italia şi Rusia", adică cele mai mari puteri din Europa, declară în cor şi solemn că „recunosc României dreptul de a anexa, de la Auströ-ungaria, toate teritoriile stipulate la

Iar la art. IV al aceleiaşi convenţii găsiţi că graniţa este astfel fixată încât *Banatul întreg şi Bucovina de la 1775, mai puţin regiunea dintre Prut şi Nistru, rămân de partea României*.

Contradicţia între angajamentul luat şi intenţiile de astăzi ale aliaţilor este atât de impresionantă încât nu avem putinţa a o califica.

Zvonurile merg însă şi mai departe. *Se mai şopteşte că ni se va impune să cedăm şi cadrilaterul Bulgariei*.

Este desigur preţul tranzacţiei făcute cu ocazia primului armistiţiu semnat în Blacani.

De astă dată gluma devine cu atât mai tragică cu cât aliaţii noştri au socotit că este înţelept şi prudent să se poarte cu noi aşa după cum s-au purtat ruşii la 1878.

Răsfoiţi din nou tratatul, mai sus pomenit, şi nu veţi întârzia a constata că aceiaşi aliaţi au declarat, cu aceeaşi solemnitate, că *„garantează integritatea teritorială a Regatului Român în toată întinderea frontierelor sale actualei* (.

În „frontierele actuale” se cuprindea, când s-a semnat tratatul şi cadrilaterul.

Cu alte cuvinte, cele patru Mari Puteri sunt decise a nu respecta nici integritatea aspiraţiunilor noastre, nici integritatea teritoriului românesc.

Aceasta înseamnă că tratatul nostru este pe cale de a fi prefăcut, dacă n-a fost deja, într-un „simplu petic de hârtie” chiar de aceia care s-au ridicat pentru a pedepsi, după cum se cuvenea, *pe autorii acestei imoralităţi de Stat*.

Se zice însă că tratatul nostru de alianţă nu mai există fiindcă, virtualmente el a căzut în ziua când ne-am dus la Bucureşti să tratăm, separat, pacea cu germanii.

Dacă această afirmaţie triumfează atunci nu mai încape nicio îndoială că *România este acuzată de trădare*.

În acest caz nu mai avem ce căuta la conferinţa păcii, deoarece nu este admisibil – ar fi imoral, – ca trădătorii să stea pe aceeaşi bancă cu acei pe care i-au trădat.

Din moment ce suntem alături cu toţi ceilalţi aliaţi înseamnă că nu am fost calificaţi de trădători şi implicit tratatul nostru rămâne în picioare.

Din contră, el are o valoare cu atât mai mare, cu cât nu noi ci aliaţii noştri sunt vinovaţi că România, deşi victorioasă, a fost totuşi nevoită să îngenuncheze la Bucureşti pe mormântul aspiraţiilor şi victimelor ei.

În consecinţă nu numai că nu primim să fim acuzaţi, dar acuzăm.

Acuzăm cu atât mai mult cu cât de la început şi până la sfârşit aliaţii sunt aceia care n-au respectat angajamente luate.

Din această cauză am suferit dezastrul din 1916, lipsurile şi umilinţele din 1917 şi 1918.

Această afirmaţie fiind îndeajuns de dovedită n-are nevoie de a fi prea des repetată.

Citez la întâmplare numai câteva din cazurile care sunt caracteristice.

Se ştie că tratatul nostru de alianţă era dublat de o convenţie militară.

În această ultimă convenţie s-au stabilit printre altele şi

următoarele:

a) *Armata Rusă se angajează să acţioneze cu toată energia pe tot frontul austriac*, în scopul de a asigura mobilizarea şi concentrarea armatei române. *Această acţiune va fi în special ofensivă şi viguroasă pe frontul Bucovinei*". Art. II.

Reamintesc acelora care n-au cunoscut această convenţie *că angajamentul n-a fost ţinut*.

Armatele cu care Brussiloff opera pe frontul galiţian n-au făcut absolut nicio mişcare, şi *b*) „Aliaţii se angajează a face ca mobilizarea şi concentrarea armatei româneşti să fie precedată de o viguroasă ofensivă care va fi executată de armatele aliaţilor pe frontul de la Salonic".

Acţiunea trebuia „să înceapă la 7/20 august 1916 adică cu opt zile înainte de intrarea noastră în acţiune". Art. III.

Întreaga lume ştie că această operaţiune n-a avut loc şi aliaţii cunosc desigur şi cauzele pentru care operaţiunea proiectată şi promisă nu s-a putut executa.

Nimic nu poate caracteriza mai bine şi mai tăios această călcare a angajamentului luat ca următoarea reflecţie care a circulat din soldat în soldat, de la o aripă la alta a armatei româneşti, în timpul grelelor lupte pe care le duceam *singuri* în toamna anului 1916:

„Ah! Sarrail, Sarrail".

„Noi ne batem şi tu stai".

În aceste două rânduri găsiţi principala cauză a înfrângerii de la Turtucaia.

Consecinţele inacţiunii care a domnit pe frontul galiţian şi de la Salonic, în momentul intrării noastre în acţiune, se cunosc. Armata română, atacată din toate părţile de forţe inamice superioare a fost dureros înfrântă fiindcă a rămas complet izolată.

Campania din 1916 a fost pierdută de noi numai din această ultimă cauză. Soldatul nostru pierduse complet moralul. Plecase la război cu convingerea că la atac, pe creasta parapetului, se va întâlni cu toţi marii şi puternicii săi aliaţi. Când a ajuns însă pe culmile Carpaţilor s-a uitat în toate părţile şi a constatat cu înfrigurare că era complet abandonat.

Dar lucrurile nu s-au oprit aici.

Din cele arătate în partea întâia a acestui studiu, la Capitolul „Ultimul sacrificiu", s-a putut constata că faptele mai sus petrecute nu constituie decât începutul dezamăgirilor noastre.

A urmat după aceea:

Retragerea în Moldova; tifosul exantematic; foametea; lipsurile şi umilinţele cele mai îngrozitoare; jefuirea ţării de către ruşi; revoluţia lor; Mărăşeştii; părăsirea frontului de luptă şi descoperirea Moldovei şi a flancurilor forţelor noastre; după cererea aliaţilor lupta cu bolşevicii, pentru a-i constrânge să rămână pe front, timpul necesar armatei ucrainene, în care se punea mari speranţe, să se organizeze; după

aceea, tot după cererea aliaţilor, lupta alături de bolşevici contra ucrainenilor care semnaseră cei dintâi pacea de la Brest-Litovski; şi, în sfârşit, pacea de la Bucureşti cu tot cortegiul ei de umilinţe.

Când astfel s-au petrecut lucrurile, mai este cu putinţă să fim acuzaţi de aliaţi că i-am părăsit?

Dar cine a fost cauza tuturor nenorocirilor noastre?

Rusia.

Cine a fost Rusia?

Aliata principală a aliaţilor noştri.

Ce angajamente au luat aliaţii faţă de noi?

Să ne sprijine şi să procure armatei materialele de care avea nevoie pentru a lupta în bune condiţii.

Au făcut-o?

Nu.

În astfel de condiţii putem noi să fim acuzaţi că nu ne-am ţinut de angajamentele luate?

Dar care erau aceste angajamente?

Să intrăm în război alături de aliaţi, pentru ca, *împreună cu şi*, să răpunem pe inamic.

Am intrat în război şi nu numai că n-am fost niciodată sprijiniţi de aliaţi dar am fost trădaţi de aliatul aliaţilor noştri şi siliţi să ne batem în acelaşi timp şi cu inamicii şi cu Ruşii.

Era aceasta în program?

Cine ar putea avea cinismul să facă o astfel de afirmaţie?

Puteau 15 divizii româneşti, înconjurate de toate părţile de inamici, fără muniţii, hrană, echipament şi bani să continue mai departe lupta contra a 60 de divizii inamice?

Când s-a pus această gravă problemă, Comandamentul suprem român s-a oprit la una din următoarele două soluţii:

Pacea în orice condiţii, fiindcă eram convinşi că victoria va fi,» mai târziu, tot a noastră, sau retragerea în Rusia.

S-a adoptat prima soluţie fiindcă retragerea în Rusia nu era posibilă atât din cauza anarhiei care era stăpână acolo cât şi din aceea că armatele Austro-Germane pătrunseseră în Ucraina şi Basarabia până la Smerinka şi Mohilev. În acelaşi timp forţele noastre se găseau pe frontiera de Vest a Moldovei, unde aşteptau, după asigurările date de aliaţi, cu înfrigurare şi nerăbdare sosirea trupelor de voluntari ruşi, de cehoslovaci şi de sârbi.

Aceste ajutoare n-au sosit niciodată şi nici nu mai era posibil să sosească.

Atunci am înfăşurat stindardele şi am întrerupt lupta, convinşi fiind că ne făcusem, faţă de aliaţi şi de noi, mai mult decât datoria.

Cu toate acestea ne vedem astăzi calomniaţi.

Trebuie însă să se ştie că, *nu noi putem fi făcuţi responsabili de pacea de la Bucureşti*.

Responsabili sunt aceia care n-au avut, la timp, energia

necesară să împiedice atât trădarea Rusiei ţariste, cât şi trădarea Rusiei revoluţionare.

Pacea de la Bucureşti este o consecinţă. *Cauza ei este revoluţia rusească şi Brest-Litovski*.

Noi am fost victima şi alţii călăii.

Cea mai bună dovadă că dreptatea este de partea noastră o face faptul că, la conferinţa păcii, România stă alături de aliaţi.

Aliaţii însă au nevoie să dispună, pentru anumite motive şi interese, de o completă libertate de acţiune faţă de noi.

Trebuie să se mai ştie însă că, oricât de occidentali sunt ei şi de orientali suntem noi, totuşi am priceput de la început care este cauza zgomotului care circulă, numai printre culise, că tratatul nostru de alianţă este desfiinţat de pacea de la Bucureşti.

Pricepem, în acelaşi timp, că acest zvon este destinat a forma un anumit curent astfel încât opinia publică mondială să găsească, la momentul oportun, justificate mutilările ce se vor aduce României.

Orice s-ar spune şi orice motive s-ar invoca, *tratatul nostru de alianţă există încă*. El constituie un drept sfânt al nostru şi legalmente aliaţii nu pot să-l mototolească şi să-l arunce înainte de a-l executa întocmai.

Dacă o vor face atât mai rău pentru acei care au acceptat o mentalitate pe care au combătut-o cu atâtea sacrificii. Noi însă suntem astăzi complet edificaţi.

Drepturile noastre vor fi călcate în picioare şi dacă aşa se va întâmpla, atunci să se ştie că poporul acesta nu va muri înainte de a se răzbuna.

Români! Uniţi-vă!

Nu mai aveţi încredere în cuvântul şi iscălitura nimănui.

Toate tratatele au devenit „petice de hârtie”. Nu ne mai rămâne decât să strângem bine arma în mână fiindcă lupta noastră va continua până ce graniţele României Mari vor fi acolo unde este drept şi cinstit să fie.

Noi nu putem semna sentinţa care va cuprinde mutilarea noastră, pentru motivele pe care le arătăm mai jos pentru fiecare caz în parte.

II

Bucovina

Nu putem renunţa la regiunea cuprinsă între Prut şi Nistru pentru următoarele motive:

1. Oraşul Cernăuţi, cel mai mare centru politic, cul-„ economic şi militar al Bucovinei ar rămâne chiar pe frontieră.

2. Sursele de apă care alimentează acest oraş se găsesc în această regiune.

3. Singura şosea care leagă Cernăuţii cu Hotinul trece tot prin această regiune.

4. Singura cale ferată care leagă Bucovina şi Nordul Moldovei

cu Nordul Basarabiei trece de la Cernăuţi la Noua Suliţă tot prin acest teritoriu.

Dacă această cale ferată se pierde, relaţiile economice între cele trei regiuni, indicate mai sus, vor fi cu totul compromise fiindcă cea mai apropiată cale ferată care ar putea face această legătură trece pe la Iaşi, Bălţi, (Doniţa, făcând un ocol de 250 – 300 km.

5. La cel dintâi conflict armat cu vecinii noştri, oraşul va fi la completa discreţie a adversarului.

6. În sfârşit, deşi această regiune este astăzi în parte rutenizată, totuşi se poate dovedi cu uşurinţă că această rutenizare s-a făcut prin forţă. Baza este şi astăzi tot românească.

La 1775, când Bucovina ne-a fost răpită, ţinutul era în întregime locuit de Români şi era cuprins în graniţele provinciei.

IU

Cadrilaterul

Nu putem renunţa la cadrilater pentru următoarele motive de ordin militar şi economic:

1. Avem o bază mai mare la Mare.

2. Avem putinţa să construim la Mangalia un port militar şi să facem o flotă.

Până la anexarea cadrilaterului această necesitate n-a putut fi realizată fiindcă pe de o parte Mangalia era numai la 7 km, de frontieră, iar pe de altă parte, între Mangalia şi Gurile Dunării coasta nu se pretează la organizarea unui port militar.

3. Se pune în siguranţă linia ferată care face legătura între ţară şi mare.

4. Aceasta este singura arteră prin care se pot face pe mare schimburi de mărfuri între noi şi străinătate pe tot timpul cât Dunărea este îngheţată 3 – 4 luni pe an.

5. Ne dă putinţa să punem Muntenia şi capitala ţării la adăpostul unui atac bruscat, fiindcă prin prezenţa trupelor noastre în cadrilater se ameninţă în flanc operaţiunile pe care Bulgarii ar încerca să le execute contfa noastră pe frontul T. Măgurele-Turtucaia.

Temeinicia acestui argument o face chiar modul în care a acţionat Mackensen în 1916, contra noastră, pe frontul de Sud.

Într-adevăr, pentru a putea ataca în bune condiţii Bucureştii, Mackensen a împărţit acţiunea în două.

Mai întâi a atacat la Turtucaia şi a respins forţele noastre din cadrilater până la linia Cernavodă-Constanţa.

În timpul când operaţiunea era în curs el pregătea, mijloacele necesare pentru a executa trecerea Dunării între Zimnicea şi Giurgiu.

Acţiunea în acest sector n-a început decât după ce forţele ruso-române din Dobrogea au fost imobilizate şi suficient îndepărtate din sectorul care fusese ades pentru trecerea Dunării.

6. Concentrarea cu repeziciune a forţelor noastre în Dobrogea şi mai ales manevrarea lor, între cele două maluri ale Dunării, nu este

posibilă decât numai dacă cadrilaterul aparţine României.

Din cauza bălţilor aflate în tot lungul Dimării, de la Silistra şi până la Sulina, nu se pot arunca în acest sector poduri decât la Hârşova, Brăila şi Tulcea.

Din punctul de vedere militar situaţia aceasta are inconveniente atât de mari încât în aceste condiţii o apărare directă a Dobrogei este aproape imposibilă şi mai ales foarte riscată.

Dovada acestei afirmaţii o face modul în care s-au desfăşurat în 1916 operaţiunile în Dobrogea.

În ziua când trupele ruso-române au ajuns în apropierea frontului Cernavodă-Constanţa, Dobrogea a fost virtualmente pierdută.

De îndată ce podul de la Cernavodă a fost distrus trupele au fost cuprinse de panică fiindcă ştiau că nu mai au pe unde trece Dunărea în cazul unei noi infringed.

Dacă însă cadrilaterul face corp comun cu Dobrogea atunci manevrarea trupelor, între cele două maluri ale Dunării, se poate face cu uşurinţă în sectorul Turtucaiasilistra unde Dunărea n-are decât un singur braţ; în sfârşit.

7. Nu putem renunţa la cadrilater şi pentru o chestiune de amor propriu naţional.

Dacă un popor, victorios, cedează din teritoriul său propriu învinsului, atunci nu mai încape nicio îndoială că victoriosul suferă consecinţele învinsului şi învinsul pe acelea ale victoriosului.

În astfel de condiţii ar fi preferabil să fii întotdeauna învins.

Ori moralmente şi materialmente lucrul nu este normal posibil.

IV

Banatul

Nu putem renunţa la Torontal pentru următoarele motive:

1. Din timpurile cele mai vechi şi până astăzi regiunea cuprinsă între munţi, Mureş, Tisa şi Dunăre a constituit una şi aceeaşi provincie.

2. Torontalul este grânarul care aprovizionează celelalte două judeţe ale Banatului care, din cauza terenului n-au putinţa să facă agricultura.

Pe de altă parte, regiunea deluroasă a Banatului a aprovizionat întotdeauna, cu lemne, cărbuni, piatră şi fructe regiunea de şes a Banatului.

Aceste consideraţii de ordin economic au făcut să se stabilească, între cele două regiuni ale Banatului, relaţii care nu pot fi astăzi rupte fără a lovi puternic în interesele vitale ale locuitorilor întregului ţinut.

3. Prin cedarea Torontalului se stabileşte între noi şi Sârbi o frontieră cu totul artificială, ceea ce, din punctul de vedere militar este deopotrivă de răii pentru ambele ţări.

4. Motivele de ordin istoric, etnic şi militar invocate de Sârbi sunt neîntemeiate:

a) *Din punct de vedere istoric* Banatul şi cu el şi Torontalul n-au aparţinut politiceşte niciodată Sârbilor.

b) *Din punct de vedere etnic* superioritatea pe care o pretind că o au Sârbii în Torontal cade faţă de marea majoritate pe care o au Românii în întregul Banat – vezi tabelul statistic, pag. 47 – 48.

Această superioritate provine din faptul că împărţirea* administrativă făcută de Unguri la 1872 s-a stabilit prin linii perpendiculare trasate între Dunăre şi Mureş.

Dacă împărţirea administrativă s-ar face prin linii orizontale paralele cu Dunărea şi Mureşul, superioritatea numerică ar fi de partea noastră în toate judeţele.

c) *Din punct de vedere militar* Torontalul nu poate acoperi Belgradul, în cazul unui eventual conflict armat între noi şi Sârbi fiindcă, trupele de acoperire concentrate în acest spaţiu îngust ar risca să fie aruncate în Dunăre şi Tisa a doua zi după izbucnirea conflictului.

5. În sfârşit, nu trebuie să se piardă din vedere că „între noi şi sârbi n-au existat până acum decât relaţii frăţeşti.

În ziua când Torontalul va fi în mod arbitrar rupt din trupul Banatului noi nu vom mai putea întinde niciodată o mână prietenoasă acelora pe care i-am ajutat în momentele lor grele.

Un viitor conflict armat, provocat de această chestiune, nu este exclus şi atunci, ori suntem învinşi şi pierdem tot Banatul, ori învingem şi luăm pe lângă Torontal tot ţinutul Timocului, unde sunt în mare număr Români.

— Sfârşit – *La întocmirea acestui studiu m-am folosit de poveţele şi lucrările Domnilor profesori N. Iorga, Onciul şi Emil Panaitescu, cărora le mulţumesc cu recunoştinţă.*

MARELE CARTIER GENERAL ANEXA II.

Biroul operaţiilor

No. 5369, din 1 Decembrie 1917. către

Domnul Ministru de Război

CONSTATĂRI ŞI APRECIERI ASUPRA SITUAŢIEI ACTUALE A ARMATEI ŞI ŢARII ROMÂNEŞTI.

Nota de faţă are scopul de a arăta:

Generală

a) Care este actualmente situaţia. Politică; şi

Militară.

b) Faţă de această situaţie care sunt soluţiile şi

c) Ce concluzii trebuie trase.

*

* * *

I. *Situaţia generală.*

Tragică din următoarele cauze:

a) Poporul şi chiar Armata sunt ameninţate de foamete; *b*) Mizeria fiziologică care domneşte peste tot şi lipsa de mijloace, fac ca populaţia să fie la completa discreţie a celor mai grozave epidemii.

Mortalitatea, printre copii, a atins un procent de 60°Jo i iar tifosul exantematic a reapărut; c) Regele, Guvernul şi Poporul trăiesc sub teroare. Provocatorii şi conducătorii anarhiei ruse fac toate sforţările pentru a antrena şi această ţară în prăpastia în care au aruncat pe soldatul şi ţăranul rus; *d*) Moldova a fost, este şi continuă a fi devastată de soldaţii ruşi, care, izolaţi şi chiar organizaţi în bande, fură, omoară şi distrug, fără ruşine sau teamă de răspundere.

Toate aceste crime odioase se petrec, pe o scară din ce în ce mai întinsă, ziua şi noaptea, fără milă sau teamă de păcat, sub ochii şefilor lor, ai aliaţilor şi ai autorităţilor noastre neputincioase.

Din această cauză ultima şi modesta noastră avuţie naţională – vite, maşini agricole, mine, căi ferate, fabrici şi gospodării – este pe cale de a fi complet distrusă. În sfârşit:

e) *Ce* este mai mult, populaţia este insultată, brutalizată şi terorizată; iar mamele, soţiile şi surorile soldaţilor noştri rint dezonorate.

*

Aceasta fiind, fără îndoială, aspectul real şi adevărat sub care se prezintă astăzi situaţia noastră generală, este surprinzătoare abnegaţia şi devotamentul acestui popor care cu toate aceste suferinţe şi umilinţe continuă încă a tolera, a răbda şi a se resemna.

În aceste condiţii, mă întreb care alt popor n-ar fi întors încă spatele la inamic, iar arma, pumnii şi dinţii contra bunului şi mărinimosului său aliat?

II. *Situaţia politică*.

Indescriptibilă.

Cunoaşte cineva în lungul curs al vremurilor un individ, o ţară, un popör care să se fi găsit cândva în situaţia noastră de azi, şi care să fi trăit, o clipă măcar, grijile, durerile, decepţiile şi umilinţele pe care Poporul Român le trăieşte din ziua intrării sale în război şi mai cu seamă din ziua izbucnirii revoluţiei ruseşti?

Există oare în Istoria lumii o singură pagină care să fie atât de neagră ca aceea pe care Poporul Român o scrie astăzi cu sângele său?

Desigur că nu.

Totuşi, oricât de dureroase şi oricât de grele sunt zilele ce trăim, speranţele noastre sunt şi vor rămâne intacte, orice s-ar mai întâmpla.

Luptăm pentru triumful libertăţii şi ai dreptăţii.

Luptăm pentru dezrobirea a 130.441 km.p. locuiţi de peste 4.000.000 români care de mai bine de o mie de ani trăiesc în umilinţă şi sub jugul celei mai negre dintre sclavii.

Luptăm pentru răzbunarea martirilor şi morţilor noştri.

Iată de ce cauza aliaţilor noştri a fost, este şi va r mâne în primul rând, propria noastră cauză.

Iată pentru ce în ziua tind Anglia şi Franţa s-au hotărât să ridice

mănuşa ce li s-a aruncat, toţi românii, fără excepţie şi deosebire, din toate Ţările şi din toate clasele, s-au ridicat şi într-un singur glas au strigat cu tărie şi din convingere:

„Acum, ori niciodată”:

Ţară mică însă, săracă, *nepregătită milităreşte şi mai presus de toate şi izolată, avea un suflet – o forţă morală, – dar nu reprezentă o putere reală decât dacă ar fi fost întrebuinţată cu energie, iuţeală şi numai la momentul oportun*.

Altfel era menită să fie repede anihilată şi chiar distrusă.

În contra acestei evidenţe, Armata română intră în război într-un nloment pe care n-a avut libertatea să şi-l aleagă şi care nu i-a fost impus de duşman.

Tratatul de alianţă nefiind respectat, iar ajutorul direct şi indirect promis de aliaţi nevenind la timp, după un marş victorios, de scurtă durată, Armata română complet izolată, este nevoită să se retragă pentru a apăra, la frontieră, teritoriul naţional.

După 2 luni de rezistenţă eroică, contra unui inamic superior ca număr, înzestrat cu ultimele mijloacele de luptă şi cu o experienţă îndelungată, trupele noastre bătute, obosite şi dezorganizate, sunt nevoite să cedeze munţii şi să deschidă duşmanului larg porţile Ţării.

O ultimă şi eroică sforţare, făcute cu forţe adunate şi organizate în grabă, mare parte înarmate, cu puşti pe care nici nu le cunoşteau, este zdrobită pe Neajlov, la apus de Bucureşti unde, ca şi în Dobrogea, bătălia pe trei sferturi câştigată se pierde din cauza unei îndeajuns de cunoscute şi odioase trădări.

După această ultimă şi supremă încercare, făcută cu scopul de a asigura retragerea armatelor care operau în munţi, de a salva onoarea şi ţara, a început pe un timp îngrozitor, printr-o regiune lipsită de drumuri, de aprovizionamente şi de sate, cea mai dificilă şi dureroasă dintre operaţiuni:

Retragerea.

Ce a urmat se ştie.

Soldaţii români, dezbrăcaţi, dezarmaţi, dezorganizaţi, zdrobiţi de oboseală şi de foame, s-au retras înapoia frontului şi de aci în Nordul Moldovei unde, pe lângă lipsa de hrană şi adăpost, îi aşteptau: un ger cumplit, tifosul exan tematic, neîncrederea, desconsiderarea şi chiar dispreţul propriilor să-i aliaţi – fiindcă foarte puţini au fost aceia care au căutat să-şi explice cauzele care au provocat această stare de fapt.

În aceste condiţii, soldatul şi ofiţerul român nepierzând curajul şi încrederea au îndurat toate cu resemnare, s-au pregătit în taină; iar la Mărăşeşti s-au răzbunat.

Astăzi armata română există; reprezintă o forţă şi fiind setoasă de răzbunare, nu are altă dorinţă decât de a omorî şi muri.:

O fatalitate crudă, fără precedent în istorie „n-a încetat însă de a urmări îndeaproape acest atât de încercat popor.

Barca noastră purtată vertiginos de vânturi, pluteşte astăzi pe o mare îngrozitoare.

Pentru: noi nu există, în situaţia actuală, un port de refugiu.

Nu avem o linie de retragere.

Nu există o scăpare.

Aliaţii sunt departe!

În astfel de condiţii, oricât de înţelept, de energic, de vânjos şi de perseverent ar fi cârmaciul, barca nu poate fi condusă.

Lumea întreagă este cu noi şi cu toate acestea nimeni nu ne poate ajuta.

Numai un miracol ne poate scăpa.

Sau marea se linişteşte imediat – pacea generală» ceea ce este imposibil, – sau un port de scăpare apare la orizont, – Rusia toată sau numai Rusia de Sud se redeşteaptă, ceea ce iarăşi este glumă.

Aceasta este situaţia noastră politică.

Totuşi, oricât de mări ar mai fi suferinţele şi oricât de neînvins greutăţile, arma nu trebuie aruncată din mină.

Salvarea şi triumful cauzei noastre stă numai în: *răbdare, suferinţă şi mai ales în perseverenţă*.

III. *Situaţia militară*.

Dezastruoasă, din următoarele cauze:

à) înconjuraţi de toate părţile de inamici. Dintre toţi cei mai de temut sunt Ruşii fiindcă, deşi aliaţi, se poartă cu noi mai rău ca inamicii şi nu pot fi trataţi ca inamici fiindcă sunt încă aliaţii noştri.

b) Fără nicio speranţă în posibilitatea celui mai mic ajytor.

ci Fără niciun loc de refugiu; *d*). Fără linii de retragere; *e*) Fără depozite de hrană şi de muniţii; şi în sfârşit t *f*) Fără bani, fără adăpost şi fără a avea putinţa de a ne procura echipamentul a cărui lipsă nu va întârzia a se resimţi din primele zile ale retragerii.

*

Având în faţă şi în coastă inamici, iar în perspectivă în spate: groază, ger şi întuneric, armata română se găseşte într-o situaţie necunoscută până acum în istoria militară.

1812 se va repeta.

Astfel se prezintă problema militară pe care comandamentul suprem român este chemat să o rezolve, găsească soluţia cea mai raţională şi să o aplice cu cea mai mare energie.

IV. *Soluţii*:

Teoretic sunt multe; cu adevărat practice niciuna. Aşadar, având în vedere; dezorganizarea mereu crescândă care tinde a descompune complet armata rusă, anarhia teribilă care domneşte în Rusia; depărtarea şi deci neputinţa aliaţilor de a ne da imediat un sprijin direct şi real; problema noastră politico-militară nu poate fi rezolvată dorit printr-una din următoarele soluţii:

1. O *pace separată fără autorizaţia şi consimţământid categoric şi leal al aliaţilor*.

Avantaje:

a) Salvăm, poate pentru un moment, existenţa şi independenţa ţării; *b*) Salvăm armata şi materialul de război; c) Salvăm ultima noastră avuţie; *d*) Cu ajutorul trupelor vom putea organiza în lungul liniilor de retragere ale armatelor ruse puternice şi numeroase posturi pentru a împiedica pe ruşi, în mersul lor către Prut, să mai distrugă ce a mai rămas de distrus; *e*) Scoatem, cu un moment mai devreme, de sub dominaţia străină, fără a micşora suferinţele populaţiei, teritoriul ocupat; şi *f*) Ne putem pregăti, pentru a face faţă evenimentelor care pot urma, după încheierea păcii generale.

Dezavantaje:

a) După cum am părăsit pe cei cu care, contra voinţei noastre, eram aliaţi în timp de pace, părăsim, tocmai în momentul când avem mai multă nevoie de ei, pe aliaţii noştri adevăraţi.

b) Această părăsire poate fi calificată de trădare şi ca atare poporul, Ţara şi generaţiile viitoare vor suferi consecinţele acestui act odios care ne va descalifica pentru totdeauna şi ne va ridica dreptul să aspirăm la libertate, independenţă şi întregirea neamului.

Fapta aceasta va apăsa amarnic asupra noastră în toate veacurile viitoare şi ne va atrage desigur, ura şi blestemul urmaşilor noştri.

c) Sacrificiile de tot felul, – în oameni, morale şi materiale – făcută până acum, vor rămâne inutile; *d*) *în* loc să ne realizăm visul pe care îl urmărim şi pentru care luptăm de veacuri, ne vom micşora.

Cu alte cuvinte, în loc să ne întregim şi să dăm tuturor fraţilor noştri putinţa de a respira şi trăi în libertate, din contră pe câteva zeci sau sute de mii din copiii acestei nefericite Ţări îi aşteaptă trista şi nenorocita soartă de a trece într-o neagră sclavie, unde vor trebui din cauza nebărbăţiei, nevredniciei şi egoismului generaţiei actuale, să trăiască ultimele lor zile, sub călcâiul murdar al unor duşmani odioşi şi brutali; c) Suntem completamente la discreţia adversarilor care ne vor impune, desigur, condiţii dureroase şi umilitoare, cedări teritoriale şi concesii militare şi economice; *f*) Viitorul politic, militar şi economic al Ţării completamente compromis.

Intre o Bulgarie şi o Ungarie mare şi lipsită de aliaţi, România nu va putea trăi.

g) Chiar dacă inamicul ne va pune condiţii acceptabile nu trebuie să se piardă din vedere că a doua zi după ce va fi complet victorios va căuta sau inventa orice pretext pentru a ne impune condiţiile pe care le va dori şi de la care acum se abţine, neavând completa libertate de acţiune; *ţ*) În sfârşit, fără sprijinul actualilor noştri aliaţi, completamente izolată şi înconjurată de inamici, ţara va fi lipsită de mijloace şi deci în imposibilitate de a acoperi cheltuielile în care s-a angajat.

Viaţa poporului va fi foarte grea şi progresul compromis.

În astfel de condiţii o mişcare sângeroasă internă, nu numai că

nu este exclusă, dar va fi chiar probabilă.

În faţa acestor inconveniente şi cu o astfel de perspectivă se naşte întrebarea, dacă în asemenea condiţii, se poate găsi omul, sau guvernul, care să-şi ia răspunderea încheierii unei păci, pe deasupra şi contra voinţei poporului, armatei şi aliaţilor noştri.

2. *Aliaţii*, *din propria lor iniţiativă*, în mod *sincer şi loial*, ne *consideră dezlegaţi de îndatoririle ce le avem faţă de ei*, /tira a se *considera dezlegaţi de ale lor faţă de noi şi deci ne autorizează a face o pace separată*.

În cazul când aliaţii sunt convinşi că anarhia a dezorganizat într-atât Rusia, încât armata să nu mai poată aduce, cauzei comune, niciun serviciu militar, direct sau indirect, *măsura se impune*.

A duce armata română în mijlocul anarhiei ruseşti, fără un scop determinat şi fără a avea siguranţa că va mai putea aduce într-adevăr un serviciu real, ar fi inutil şi neuman.

În concluzie, a ne autoriza să încheiem o pace separată în cazul când sunt convinşi că pe armata rusă nu se mai poate conta şi că actuala stare de lucruri nu poate fi repede şi la timp îmbunătăţită.

În acest din urmă caz, cauza, interesele şi aspiraţiile României nemaiputând fi susţinute de propriile noastre forţe, vor fi completamente încredinţate aliaţilor noştri; iar nouă nu ne rămâne altceva de făcut, decât să aşteptăm totul de la cavalerismul şi spiritul lor de dreptate.

Din punctul de vedere pur românesc acest mod de a rezolva problema noastră prezintă toate avantajele, fără a prezenta şi inconvenientele atribuite primei soluţii – paragraful 4, Cap. I.

3. *Capitularea*.

Ar fi o crimă.

Am pierde totul şi chiar onoarea.

Fiind cea mai odioasă dintre soluţii, nu găsesc puterea de a o examina.

Sunt convins însă că nu se va găsi omul care să gândească a îndrăzni să o propună, fiindcă nu va putea să o impună.

4. *Dispersarea*, *armatei după ce va apăra pas cu pas teritoriul naţional*.

Operaţiunea se va putea executa pe teritoriul naţional, în Basarabia sau la Est de Nistru, în caz când se va aplica soluţia pe care o voi discuta la Capitolul 5.

Avantaje: Unul singur.

Se salvează onoarea.

Inconveniente:

a) Ţara întreagă va cădea sub dominaţia străină.

România va înceta, pentru un timp, mai mult sau mai puţin îndelungat, să fie o ţară liberă; *b*) Avuţia noastră naţională va cădea toată în mâna duşmanului; c) Moldova va fi completamente devastată; Populaţia ei va retrăi, chiar pe o scară mai întinsă, timpurile lui Atila;

d) Tot materialul nostru de război va fi distrus, sau va cădea în mâinile inamicului.

La încheierea păcii România va fi la discreţia tuturor şi în special a bulgarilor şi ungurilor.

Fără armată, vom fi nevoiţi a primi condiţiile celui dintâi venit şi să suferim orice umilinţă; *e*) Căile ferate şi în special materialul rulant pierdut. –

Viaţa socială şi economică nu va putea să-şi reia cursul.

Implicit ţara va *regresa*.

Munca de 50 de ani a unui popor întreg distrusă; şi, în sfârşit:

f) Regele, Guvernul şi căpeteniile oştirii vor trebui, poate pentru totdeauna, să părăsească armata şi ţara.

*

* * *

Aceasta este perspectiva care ne aşteaptă şi situaţia la care vom trebui să ajungem în cazul când aliaţii nu ne vor autoriza să încheiem pacea separată şi în Rusia nu vom putea să mergem.

5. *Retragerea peste Prut şi chiar la răsărit de Nistru*

Este soluţia cea mai militărească, cea mai onorabilă şi cea mai indicată în cazul când:

a) Existenţa armatei este, din toate punctele de vedere asigurată; şi *b*) Odată în Rusia, armata română ar mai putea continua să lupte pentru cauza ei şi a aliaţilor săi.

Onoarea şi armata ar fi salvate.

Soldatul român va avea dreptul şi mândria să pretindă că a îndeplinit visul lui de totdeauna numai cu propriul său sânge; iar Ţării acesteia nu i se va mai putea contesta, fără a se face o crimă, niciuna din dreptele revendicări la care aspiră şi pentru care a îndurat şi îndură cele mai dureroase lovituri.

Prin urmare oricât de mari vor fi suferinţele acelora care se vor găsi de ambele părţi ale baricadei – a acelor care rămân în gheara inamicului şi a acelor care ar avea de luptat cu inamicul, cu gerul, cu chinurile de tot felul şi poate chiar cu aceia cărora le-au cerut o ospitalitate forţată – *aceasta este soluţia pe care o impun interesele noastre militare şi politice*.

6. *Concluzii*:

1. Sunt inadmisibile soluţiile discutate la capitolele 1 şi 3 şi deci trebuie eliminate;

2. Se poate aplica soluţia a 2-a în cazul când aliaţii rămân solidari cu noi şi îşi iau angajamentul formal că ne vor respecta toate drepturile noastre.

Totuşi această soluţie nu poate fi adoptată decât numai dacă condiţiile inamicului vor fi acceptabile.

În caz contrar cel mai bătrân şi unul dintre cei mai mari din străbunii noştri ne-a arătat cum trebuie să moară un rege, un popor şi un soldat, atunci când ultima lor speranţă este pierdută şi îi aşteaptă

umilinţa;

3. Se poate aplica soluţia a 4-a în cazul când:

a) Nu este cu putinţă a aplica soluţia a 5-a, şi *b*) Aliaţii îşi iau atât angajamentul arătat la cap. 2 de mai sus, cât şi pe acela de a ne procura imediat după încheierea păcii tot materialul de război şi de cale ferată distrus; în sfârşit.

4. Soluţia a 5-a este cea mai indictă din punctul de vedere politic şi militar în cazul când existenţa armatei în Rusia este asigurată şi prezenţa ei acolo poate fi într-adevăr folositoare scopului urmărit.

Altfel va fi un sacrificiu inutil şi nu rămâne raţională decât soluţia a 2-a.

DOSAR

FERDINAND I

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională REGE AL ROMÂNIEI

LA TOŢI DE FAŢĂ ŞI VIITORI SĂNĂTATE

ASUPRA

RAPORTULUI MINISTRULUI NOSTRU SECRETAR DE STAT LA DEPARTAMENTUL DE RĂZBOI SUB Nr. 8.646 – 10.IULIE.1918

Am decretat şi decretăm:

Art. 1.

— Se fac pe ziua de 1 iulie 1918, următoarele repartizări de ofiţeri din infanterie, cavalerie şi artilerie prevăzuţi mai jos:

ÎI CAVALERIA

Lt. colonel ANTONESCU IOAN – Regimentul 7 Roşiori

Art. II.

— Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul de Războiu' este însărcinat cu executarea decretului de faţă.

Dat la Bicaz la 10 iulie 1918

FERDINAND

Ministru de Războiu'

General – indescifrabil Nr. 1773

A.M. Ap. N. fond 3.042, dosar 3.060 – 1918, f. 277)

FERDINAND I

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională

REGE AL ROMANŢEI LA TOŢI DE FAŢA SĂnĂTATE

Având în vedere Legea asupra înaintărilor în armată:

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul de Războiu' sub nr. 8.182;

Am decretat şi decretăm:

Art. 1.

— Se fac pe ziua de 1 Septembrie 1917, următoarele înaintări de ofiţeri:

II. CAVALERIA

— Maiori – La gradul de locotenent-colonel

ANTONESCU ION – de la Marele Cartier General

Art. 2.

— Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul de Războiu’ este însărcinat cu executarea decretului de faţă.

Dat la Marele Cartier General, la 13 noiembrie 1917.

FERDINAND

Ministru de Războiu’

General de Divizie – indescifrabil

Nr. 1330.

AM. Ap. N., fond 3.042, dosar nr. 3.056 – 1917 f 39)

Apărut 1991. Format 54.X84/1G. Coli tipo 9,5 Bun de tipar la 15.01.1991 Editura Moldova, str. A. Panu, nr. 60 I-AŞ] – ROMÂNIA

BIBLIOTECA «RESTITUIRI» MOLDOVA

EDITURA MOLDOVA

Nu va fi liniște in acest colț al Europei, — și nu va fi dreptate adevărată in lume, cit timp nu se va face sau nu-și va face dreptate Poporul Românesc.

Și se va face !

Poporul Românesc n-a lovit niciodată din spate și nu și-a dezlănțuit niciodată cuvintul sau fapta fără măsură.

Poporul Românesc n-a cotropit niciodată un pămint străin și n-a atins nici o brazdă fără drept și fără luptă.

Pentru el, cuvintul a fost totdeauna sfințit. Și el a știut răspunde de veacuri la prietenie cu frățietate și la înțelegere cu recunoștință.

El nu primește lecții de cavalerism, nici pilde de onoare.

Toți trebuie să păstrăm încredere în drepturile neamului, să ducem o luptă de credință, de muncă și de jertfă și prin jertfă să ne cîștigăm dreptatea. Fiindcă dreptatea străjuiește lumea. Și dreptatea lumii va fi dreptatea noastră.

Viața popoarelor este o veșnică și încordată luptă; o luptă pentru drepturi și pentru dreptate, o luptă pentru chemare și pentru înălțare.

Legea credinței, legea dreptății, legea disciplinei, legea muncii, legea educației severe, legea tăcerii, legea solidarității naționale și a sprijinului reciproc și legea onoarei vor fi legile de temelie ale statului de miine.

Numai astfel va veni și ziua biruinței.

Mareșal ION ANTONESCU

Vol. I, II ; Lei 100

ISBN 973-9032-05-2